

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SPOR
YAPMA DEĞİŞKENLERİNE GÖRE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Mehmet AKBAŞ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Ender EYUBOĞLU

BARTIN-2019

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN
SPOR YAPMA DEĞİŞKENLERİNE GÖRE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Mehmet AKBAŞ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Ender EYUBOĞLU

BARTIN-2019

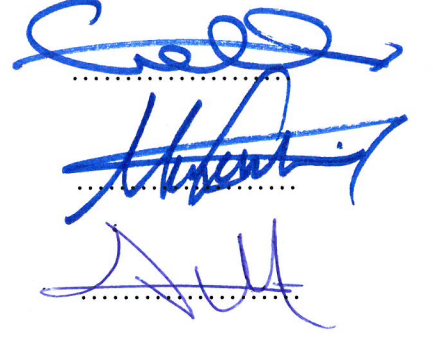
KABUL VE ONAY

Mehmet AKBAŞ tarafından hazırlanan “Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma 13/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda **oy birliği/oy çokluğu** ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Ender EYUBOĞLU (Danışman)

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Murat SARIKABAK

Üye : Doç. Dr. Oğuzhan DALKIRAN

Bu tezin kabulü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../06/2019 tarih ve .....sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Nuriye SEMERCİ
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna Dr. Öğr. Üyesi Ender EYUBOĞLU'nun danışmanlığında hazırlamış olduğum "Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması" adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

13/06/2019

Mehmet AKBAŞ

ÖNSÖZ

Beden eğitimi gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurarak fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu ve iyi ahlaklı kişilerin yetiştirilmesi; bireyin optimal fiziksel, zihinsel ve sosyal becerileri geliştirmeye yönelik ve fiziksel etkinlikler aracılığıyla uygunluk kazanmasını sağlayan bir süreç; bireylere beceri, form, bilgi ve tutum kazanmaları için fiziksel aktiviteler yaptırılan eğitimsel bir süreç; ya da kısaca hareket etmeyi öğrenmek ya da hareket yoluyla öğrenmek olarak ifade edilebilir. Spor ise evrensel kültürün bir parçası, dili, ırkı ve dini farklı insanları birleştiren bir vasıta olup dünya barışına katkı sağlayan bir etkinliktir. Spor aynı zamanda kültürel, sosyal ve ekonomik kaynaşmanın yanında kişiye mücadele gücü, heyecan, yarışma ve üstün gelme eğitimini de içerir.

Beden eğitimi ve sporun en yaygın şekilde verildiği kurumlardan biri de okullardır. Beden eğitimi dersleri ve spor etkinlikleriyle bir yandan öğrencilerin bedenlerini tanıma, kendi yeteneklerine uygun sporları yapma fırsatları tanınırken, diğer yandan fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden hem kendileri için hem toplum için bir yönüyle hayat kurtarıcı olmaları hedeflenir. Beden eğitimi ve spor problem çözmede en etkili olan alanlardan biridir. Her ikisi de toplumun ihtiyaç ve beklentilerine hizmet eder ki bu hizmet kişisel, kültürel, sosyal, ekonomik boyutları olan karmaşık bir sorun çözme sürecine dayanır.

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada emekleri geçen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ender EYUBOĞLU'na, yüksek lisans tez izleme ve tez jürisinde yer alıp yönlendirmeler yapan Dr. Öğr. Üyesi Murat SARIKABAK' a teşekkür ederim. Yüksek lisans çalışmam boyunca bana değerli katkıları olan Doç. Dr. Oğuzhan DALKIRAN' a teşekkür ederim. Ölçümler boyunca yardımlarını aldığım Öğr. Gör. Mehmet SÖYLER' e ölçümlere katılarak tezin veri kısmına katkılar yapan değerli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerime ve öğrenci kardeşlerime teşekkür ederim.

Ayrıca Yüksek Lisans eğitimim boyunca desteğini benden esirgemeyen ailemin tüm bireylerine özellikle teşekkür ederim.

Mehmet AKBAŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması

Mehmet AKBAŞ

Bartın Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ender EYUBOĞLU

Bartın-2019, Sayfa: XIII+58

Çalışma evrenini ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 500 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerinin belirlenmesi için kişisel bilgi formu yer almaktadır. Veri toplama aracının ikinci bölümünde öğrencilerin sosyal beceri düzeyini ölçmek amacıyla Matson, Ratory ve Helsel (1983) tarafından geliştirilen ve Bacanlı ve Erdoğan (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MESSY) yer almaktadır. Verilerin analizinde SPSS 21.0 programı kullanıldı. Puanların normallik sınavında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanların karekök, logaritmik veya ters döndürme yöntemleriyle normal dağılımları sağlanarak parametrik testler kullanılabilirdiği gibi non-parametrik testler de kullanılabilir (Öztürk, 1998). Ölçek ve alt boyut puanlarının cinsiyet ve lisanslı spor yapma değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünden farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalar için LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan 500 öğrencinin %50'si lisanslı spor yapan, %50'si spor yapmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %48,2'si erkek, %51,2'si kızdır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %45,2'si erkek, %54,8'i kızdır. Spor yapmayan öğrencilerin %51,2'si erkek, %48,2'si erkektir. Öğrencilerin %14,8'i 14 yaşında, %32,4'ü 15 yaşında, %26,4' 16 yaşında, %15,8'i 17 yaşında, %10,6'sı 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %11,6'sı 14 yaşında, %52,8'i 15 yaşında, %15,2'si 16 yaşında, %11,2'si 17 yaşında,

%9,2'si 18 yaşındadır. Spor yapmayan öğrencilerin %18'i 14 yaşında, %12'si 15 yaşında, %37,6'sı 16 yaşında, %20,4'ü 17 yaşında, %12'si 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %30'u basketbol, %16,8'i futbol, %12,4'ü yüzme, %24'ü voleybol branşında, %16,8'i diğer branşlarda spor yapmaktadır.

Anahtar kelime: Eğitim, Spor yapma durumu, Sosyal beceri

ABSTRACT

Post Graduate Thesis

The comparison of social skill levels of secondary school students according to their doing sports variables

Mehmet AKBAŞ

Bartın University

Institute of Educational Sciences

Physical Education and Sports Teacher Education Department

Thesis Advisor Asst. Assoc. Dr. Ender EYUBOĞLU

Bartın-2019, Page XIII+58

This study was conducted with the aim of “comparing social skill levels of secondary school students according to their doing sports variables”. The population of the study consisted of 500 students studying in secondary education institutions. The scale used as data collection tool in the study consisted of 2 parts. In the first part, a personal information form was used to determine the personal information of the participants. In the second part of the data collection tool, the Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY) developed by Matson, Ratatory and Helsel (1983) and adapted to Turkish by Bacanlı and Erdoğan (2003) was used to measure the social skill level of the students. SPSS 21.0 program was used for data analysis. Coefficient of Skewness was used to test the normality of the scores. The fact that the scores obtained from a continuous variable remain within the limits of skewness ± 1 used in the normal distribution characteristic can be interpreted as the scores do not show a significant deviation from the normality distribution. As Parametrical tests can be applied by transforming non-normally distributed scores into normally distributed scores by taking square root, logarithmic or inverse of the original scores of them, non-parametric tests also can be used (Büyüköztürk, 2011). Unpaired t test was used to compare scale and sub-scale scores according to gender and doing sports with license variables, one - way analysis of variance (ANOVA) was used to compare them according to age groups. Since there was a significant difference between the groups in the ANOVA test, LSD post hoc test was used for paired comparisons in order to determine the difference between the groups. The level of significance in the analyses was determined as 0.05 ($p < 0.05$). 50% of the 500 students who participated in the study consisted of licensed students doing sports and 50% of them did not do sports. 48.2% of the students were male, 51.2% were female. 45.2% of the licensed students were male, 54.8% were female. 51.2% of the students who did not do sports were male, 48.2% of them were female. 14.8% of the students were 14 years old, 32.4% were 15 years old,

26.4% were 16 years old, 15.8% were 17 years old, 10.6% were 18 years old. 11.6% of licensed students doing sports were 14 years old, 52.8% were 15 years old, %15.2 were 16 years old, %11.2 were 17 years old, %9.2 were 18 years old. 18% of the students who did not do sports were 14 years old, 12% were 15 years old, %37.6 were 16 years old, %20.4 were 17 years old, %12 were 18 years old. %30 of the licensed students were playing basketball, %16.8 were playing football, %12.4 were swimming, %24 were playing volleyball, %16.8 were playing the other sports.

Keywords: Education, Sporting, Social skill

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XI
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	XII
EKLER LİSTESİ.....	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	2
1.1.1. Alt Problemler.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar.....	3
1.3. Araştırmanın Sınırlılıklar	3
1.4. Tanımlar	3

İKİNCİ BÖLÜM: LİTERATÜR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Beden Eğitimi Kavramı	5
2.1.1. Beden Eğitiminin Tanımı	5
2.2. Spor Kavramı	5
2.2.1. Sporun Tanımı	5
2.3. Sporun Önemi	6
2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitimdeki Yeri	7
2.4.1. Eğitim	7
2.4.2. Sporun Eğitimdeki Yeri	7
2.5. Okul Sporları	9
2.5.1. Okul Sporları Tanımı	9

2.5.2. Türkiye’de Günümüzde Okul Sporları	10
2.6. Sosyal Beceri	10
2.6.1. Sosyal Becerinin Sınıflandırılması	12
2.6.2. Sosyal Beceri ve Spor	13
2.7. Sosyal Beceri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	14
2.8. Sosyal Beceri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	22
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Katılımcılar	28
3.3. Veri Toplama Araçları	28
3.4. Verilerin Analizi	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR	30
4.1. Betimsel Bulgular	30
4.2. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular	31
4.3. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Demografik Değişkenlerine Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular	32
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	37
5.1. Tartışma	37
5.2. Sonuç	40
5.3. Öneriler	41
KAYNAKÇA	43
EKLER	52
ÖZGEÇMİŞ	57

TABLULAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
No	No
4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	30
4.2. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları.....	31
4.3. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları.....	32
4.4. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları	34
4.5. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Branşına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları.....	36

SİMGELER VE KISALTMALAR

n	: Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
%	: Yüzde
$\bar{X}$	: Ortalama
SS	: Standart sapma
t	: t testi puanı
F	: ANOVA katsayısı

EKLER LİSTESİ

Ek	Sayfa
No	No
1. Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu Onay Belgesi	52
2. Araştırma İzin Yazısı	53
3. Kişisel Bilgi Formu	54
4. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği.....	55

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sporun günümüz şartlarında evrensel bir duruma gelmesi, dili, dini, ırkı, cinsiyeti, yaşı, meslek statüsü gibi herhangi bir ayırım gözetmeksizin, tüm evrende yaşayan toplumların dikkatleri üzerlerinde toplama amacı taşımaktadır (Yetim, 2005, 130).

Eski zamanlarda sporun tanımı, iş hayatından arta kalan zamanda stres atma, ruhu dinlendirme, fiziksel görüntü güzelliği olma amacı ile kullanılması olarak görülmüştür. Günümüz şartlarındaki ekonomik durum, eğitimin etkisi, uluslararası ilişkilerin etkisi, politikalar durumu, reklamlar, kitlelerin durumu, kadınlar, engelli olanlar, mesleki durumları, propaganda yapma durumları, ırkçılık, şiddetin ve saldırganlığın etkisi gibi pek çok kavramların doğru veya dolaylı yönden ilişkileri söz konusudur (Yetim, 2005, 130).

İnsanlar doğumdan sonra evrende çevre şartlarının etkisiyle hareket etme özelliğine sahiptir. Aktivite ve devinimsel gösteri durumlarının kişilerin vücutlarının fiziksel yönden rahat bir konuma getirmesi ve duyuşsal bakımından da rahatlatma sağlamaya yardımcı olan durumdur. Bu etki durumların kişinin ruh dünyasında da olduğu üzere olumlu bir etki izleri yaşatmaktadır. İnsan yapmış olduğu spor branşıyla müsabaka, kazanma duygusu, kaybetme korkusu tatmin olma ve düşük bir anlamda zinde olma durumuyla kazanma hırsı içinde olmasıdır (Demirel, 2002).

Sporun, bir kültürleşme aracı olarak toplum yapılarında insanların uğraş alanı olduğu aktiviteleri simgeleyen bir durumu gösterir. Sporda eşzamanlı eylemlerin hareket ve fiziksel görünüm durumu, başkaları tarafından beğenilme duygusu hâkimdir. Sporcular yaşamış olduğu toplum yapısından izler taşımakta ve toplum yapısıyla uyum içerisinde olan ilişki durumlarını geliştirmesidir. İnsan spor branşıyla birlikte sinerji durumunu geliştirerek ve amaçları aynı olan durumlarda kişileri buluşturmaktadır. Sorumluluk bilincini oluşturmakta olan spor branşı bireyin mücadele etme özellik durumunu da geliştiren bir olgudur (Özyiğit, 1991).

İnsanları fiziki anlamda geliştirmekte olan sporun aynı zamanda bilişsel yönden, duygusal anlamda gelişme sağlamıştır. Sporun temel ilkeleri kişinin fiziksel, ruhsal yapısı yönünden geliştirmekte olan durumların neredeyse tümünü içerisinde toplamaktadır. Günümüzde obezitenin bir hastalık türü olarak kabul görmüş olduğu, küçük yaşlarda kazanılmış olan spor alışkanlığının önemini görmekteyiz. Akgül-Barış (2008), sosyal

beceri gelişiminde müziğin çocuk üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında; bireyin kişilik gelişiminin önemli bir parçası olan sosyal beceri kavramı üzerinde durmuş ve sosyal becerilerin gelişiminde müzik eğitiminin birey üzerindeki etkilerini açıklamaya çalışmıştır. Sosyalleşme süreci içinde sınıf içerisinde ve dışarıda yapılacak müziksel etkinlikler sayesinde çocuğun, birlikte iş yapma alışkanlığı ve kurallara uyma gibi alışkanlıklar geliştirdiğini ifade etmiştir.

Çiftçi ve Sucuoğlu (2005), engelli çocuklarla yaptığı çalışmada okul ve sınıf içerisinde eğitime yönelik başarılarını, arkadaşları ve öğretmenleri ile bağlarını pozitif düzeyde etkileyecek, okul ve sınıf için gerekli olan sosyal becerilerini temel alarak öğretmenlerin ve velilerin faydalanacağı bir kitap hazırlamışlardır.

Akgül-Bariş (2008), çocukluk ve gençlik dönemleri sosyal becerileri üzerine yapmış olduğu çalışmada, sosyal beceri eğitimi yanında sosyal becerilerin değişimi ve gelişimine de dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Sosyal beceriler alanına rol alma, rol yapma, durum tanımlama ve kişilik gibi çalışma alanları gibi çalışma alanlarını da katarak sosyal beceri eğitiminin etkililiğini sağlamıştır. Oluşturduğu yeni kavramlarla da sosyal becerileri anlamaya, analiz etmeye yardımcı olmaktadır.

1.1. Problem

“Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması ” konulu Yüksek Lisans tez çalışması yapılmıştır. Elde edilmekte olan bilimsel verileri ölçüsünde ortaya sunulması bakımından önemli bir çalışmadır.

1.1.2. Alt Problemler

1. Problem cümlesi “Ortaöğretim Kurumlarında, Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinde, *cinsiyete* göre anlamlı bir farklılık var mıdır?”
2. Problem cümlesi “Ortaöğretim Kurumlarında, Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinde, *Yaş’a* göre anlamlı bir farklılık var mıdır?”
3. Problem cümlesi “Ortaöğretim Kurumlarında, Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinde, *Spor branşına* göre anlamlı bir farklılık var mıdır?”

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ” Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapma Değişkenlerine Göre Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması, amacı ile yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmadan elde edilecek bulgular ile;

1. Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapmış ve hiç spor yapmamış öğrencilerin spor branşlarına göre aralarındaki farklılıklar karşılaştırma yöntemiyle tespit edilmiştir. Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapan ve Yapmayanların Sosyal Beceri Düzeylerini etkilemekte olan etkenler tespit edilmiştir.

1.4. Sayıtlar

- Veri toplamaya yönelik aracın tüm etkenleri kapsadığı ve buna yönelik tüm görüşleri gün yüzüne çıkaracak nitelikte olduğu,
- Ölçmeye yönelik aracın istenildiği oranda geçerli ve tutarlı olduğu,
- Evrenden alınan örneklem grubunun evreni temsil ettiği,
- Katılımcıların anket sorularına doğru yanıt verdiği sayıtlı olarak kabul edilebilir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, ‘’Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapan ve Yapmayanların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması’’ ile orta öğretim düzeyinde öğrenim gören 500 öğrenci ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Beden Eğitimi: Yapısal hareket durumlarının eğitimin bütünlük yapısı içindeki belli hedef ve durumlar bakımından bilinçli, kontrollü ve düzenli bir şekilde organizasyon durumuna denir (Yamaner, 2001).

Spor: Kişinin doğal, psikolojik sağlık durumunu geliştirmekte olan, sosyal davranış yapılarını düzenlemiş olan, bilişsel ve psiko motor bir düzey yapısına getirmiş olan biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgu durumudur (Yıldırım, 1996: 52-57).

Eğitim: genç kuşaklara, yetişkinlerin yaşayan ya da geçmişte kalan kültürlerini aktarma süreci olarak ortaya çıkmaktadır (Atasoy, 2001).

Sosyal Beceri: Günümüzde karmaşıklaşan toplumsal yapının meydana getirdiği karmaşık olgular kişilerde uyum problemini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda ileri seviyedeki ülkeler bireylerin toplumla uyumlu olması ve ahenk içerisinde hareket etmesi için temel yaşam becerileri ve topluma uyum konularında çeşitli eğitim programları düzenlemektedirler. Bu çalışmalarla çocuğu yetişkinliğe hazırlamanın bir parçasının tamamlanmış olduğu üzerinde durulmuştur (Bacanlı, 2004).

BÖLÜM II

LİTERATÜR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Beden Eğitimi Kavramı

2.1.1. Beden Eğitiminin Tanımı

Sportif aktivitelerinin ve kişinin fiziki bakımından gelişmişliğini artırmak için eğitimde ders olarak yer alan kavram Beden Eğitimidir. Bu ders aracılığıyla kişi kendi bedenini tanımakta, çeşitli egzersizler yapmakta fiziksel olarak dinç ve zinde kalmanın eğitimini almaktadır. Bunun yanı sıra birey; fiziksel, duyuşsal ve zihinsel olarak da tam bir gelişme göstermektedir. Bu bağlamda beden eğitimi dersleri kişiyi sporla tanıştırmakta ve kişiye spor kültürünü yaşamına bütünleşmiş etme şansını vermektedir. Bu derste devinışsel bilgiler ön planda olmaktadır. Birey devinimsel eğitimini beden eğitimi dersiyle almaktadır diyebiliriz (Tamer, 2001).

Yapısal hareket durumlarının eğitimin bütünlük yapısı içindeki belli hedefler doğrultusundaki mantıklı, kontrol edilebilir ve devamlı bir şekilde organizasyon durumuna denilmektedir (Yamaner, 2001).

(Çıdam, 1996), Bu derste kişi anatomik yapısına uygun alanlarla etkileşime geçerek tüm uzuv ve organlarını geliştirir Hayatın içinde de bu bilgileri kullanır ve yaşamının bir parçası haline getirir. Aslında spor kültürünü geliştiren bir süreçtir.

Vücut besinlerle değişime uğramaktadır fiziksel olarak gelişmek ve güçlenmek için beden eğitimi dersleri çok önemlidir. Dolayısıyla beden eğitimi dersiyle kişiye spor yapma alışkanlığı kazandırılarak dolaylı olarak da kişinin dengeli gelişimi amaçlanmaktadır (Çakmakçı, 2001).

2.2. Spor Kavramı

2.2.1. Sporun Tanımı

Spor ilk insanlık tarihinden bu yana ortak ve tüm insanlarca kabul edilen bir tanıma oturtulamamış bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte herkesçe kabul edilmese de kavramın ortak noktaları bulunmaktadır. Spor kişiye mutluluk verir, alışkanlık kazandırır bireyin sosyalleşmesini sağlar, rekabet gücünü geliştirir, duygudaşlık becerisini geliştirilerek bu anlamda spor bir bütün olarak ele alınmalıdır. Sporun bireysel yapılan

türlerinin yanı sıra grupla yapılan sporlar da mevcuttur. Ancak hepsinde belli kurallar ve kişiye sağladığı belli yararlar vardır. (Çıdam, 1996).

Sözcüğün kökenine baktığımızda (etimolojik) anlam olarak spor sözcüğü, disport (“diş” ve “portare”) kelimelerinden türemiştir; yapılan işlerden uzaklaşmak anlamındadır. Geçmişte İngilizcede “Disport” ya da “Desport” şeklinde yer almış, yıllar içinde değişime uğrayarak ilk hecelerinin düşmesi sonucunda tek heceli “Sport” sözcüğünü oluşturmuştur. Ortaçağ’da Fransızca’da aynı sözcükten eğlenmek ve zevklenmek, top oyunları ve şahinle yapılan avlar anlamında “Se Desporter”, “Se Deporter” biçiminde yararlanılmıştır (Özbaydar, 1983).

Spor her yönüyle bireyin gelişimi için vardır çok yönlü bir kavramdır. Dolayısıyla bu kavram üzerine alan uzmanları ve yazarlar çeşitli tanımlamalar yapmışlardır. Bu tanımları birleştiren en önemli unsur da sporun ortak noktalarıdır. Aynı zamanda spor alanının değişikliği de tanımları farklılaştırmaktadır (Fişek, 1998).

Bireyin düzenlemeler içinde mental çalışmalarını ve devinimsel becerilerini bilişsel, psikolojik ve sosyal becerilerine katkı sunan aynı zamanda bu yeteneklerin belli kurallar ve düzen içerisinde yapılmasını sağlayarak kişi ve grupları rekabet ettiren fiziksel, psikolojik ve sosyal bir alan olarak göstermektedir (Çıdam, 1996).

Uğraş alanı olarak spor, bireyler tarafından mücadele ve başarı; izleyiciler tarafından mücadele, müsabaka heyecan üreten estetik edilmiş bir döngü; sosyal anlamda toplumdaki renkleri sunan ve topluma kendisini tanıtan bir uğraş bazı durumlara göre topluma hedefler biçip onları yönlendiren bir rehber dolayısıyla didaktik yapısını içinde bulunduran estetik edilmiş büyük bir güçtür diyebiliriz. (Orkunoglu, 1985).

Orkun oğlu sporu şu şekilde tanımlamıştır: Spor, kişiyi fiziksel, psikoloji ve motorsal açılarından geliştiren bunun yanı sıra kişiyi sosyalleştirip iyi bir birey sağlıklı bir nesil olmasını sağlayan bir süreç olarak görmektedir. (Yıldıran, 1996,52-57).

2.3. Sporun Önemi

İnsan, doğum öncesi süreçten itibaren hep gelişim odaklı büyüyen bir varlıktır. Bu gelişim yolculuğunda spor formal veya informal şekillerle insan hayatının bir parçası olmaktadır. Kişi spor çalışmalarıyla gerek bedensel gerek ruhsal anlamda kendisini geliştirmektedir. Kendine güven duygusu oluşmakta, direnç gücünü artırmakta ve mücadele ruhunu spor aracılığıyla sürekli dinamik tutmaktadır. Birey toplumun içinde yer edinebilmekte ve sosyal olarak toplumun bir parçası olma özelliğini yine spor aracılığı ile

kazanabilmektedir. Kişinin hayatın tamamında olduğu hususu göz önünde bulundurulursa sporun önemi daha da iyi anlaşılır (Özbydar, 1983).

Bu çerçeveden bakıldığında spor aracılığıyla ulus bilinci yakından ilişkilidir. Uluslar spor sonucu elde ettikleri başarılarla birbirine kenetlenebilir. Ülkelerinin reklamını yapabilir, bu yolla ülkeleri adına çeşitli kazanımlar elde edebilirler. Bu bağlamda Rusya, Japonya gibi ülkelerde yetiştirilen sporcuların ülkelere yaptıkları katkıları örnek verebiliriz (Keten, 1976).

Birey sporla uğraşınca başta kendi fiziksel özelliklerini, duygularını psikolojik direncini tanır. Daha sonra çevresini yaşadığı toplumu ve tüm insanları tanır. Spor sayesinde birey kendine yeni sosyal gruplar edinebilmektedir. Kişi spor aracılığıyla dirençli olmakta motivasyonunu üst düzeyde tutabilmekte ve bir hedef doğrultusunda üst düzey becerileri harekete geçirerek planlamalar yapmaktadır (Keten, 1976).

2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitimdeki Yeri

2.4.1. Eğitim

Eğitim, genç kuşaklara, yetişkinlerin yaşayan ya da geçmişte kalan kültürlerini aktarma süreci olarak ortaya çıkmaktadır (Atasoy, 2001).

Bireylerin tavır ve davranışlarında istendik değişimlerin olması belli süreç gerektirmektedir. Uzun uğraşlar sonucunda ve sebatla ortaya çıkmaktadır. Kısa sürede verilen eğitimden bir sonuç almak mümkün değildir. Süreç zaman içerisinde istendik yöne evrilerek ilerleyen bir durumdur. Eğitim sürecinde de sürekli bir devinim ve birbirinin üzerine inşa durumu mevcuttur (Öztürk, 1998).

İstendik davranış değişimlerinde program içerisinde materyaller, araç-gereç ve yöntem teknikler kullanılarak kişinin tüm yönleriyle geliştirilmesi ve toplumun istediği yönde ve özelliklerde yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Eğitim mental anlamda dirik bir süreçtir ömür boyu devam eder (Doğan, 2005).

Eğitimde bilişsel sürecin gelişimi amaçlanırken kişinin duyuşsal ve sosyal davranışlarına da katkı sunmanın planları yapılır (Demirel, 2002).

2.4.2. Sporun Eğitimdeki Yeri

Sporun tarihsel gelişimi incelendiğinde beden eğitiminin Eski Yunan'dan bu güne, eğitimin ayrılmaz bir parçası olduğu görülmektedir. Gerçekten de günümüze gelinceye kadar spor, uygarlıkların gelişiminde kültürel olgunun içindeki ayrılmaz rolü ile önemli bir yere sahiptir (Dönmezler, 1996).

Sporun gelişim düzeyine baktığımızda eğitim sporun merkezine alınmış bir durumdadır. Bu bağlamda spor eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Sporun geliştirilip ilerletilmesi eğitim sayesinde olmaktadır. Böylece eğitimde de spordan yararlanılmaktadır. Sporu yapan kişi eğitilirken eğitici de eğitilmektedir. Hakemler de ayrıca bir eğitim programına alınırken spor alanındaki yöneticiler de eğitim sürecinden geçmektedirler. Bu bağlamda eğitim sporun her zaman yardımında ve hizmetindedir denilebilir. Sporun geliştirilmesi. Kalitesinin artırılması ve gelecek nesillere aktarılmasında eğitim basit görev almaktadır. Sporun baştan sona her evresinde eğitimden yararlanılmaktadır (Başoğlu, 1995).

Spor yapmak için ve sporu bilim olarak kullanma hususlarında spor için eğitimin önemi çok büyüktür. Sporun fizyolojisinden antrenmanın nasıl gerçekleştirildiği hususuna kadar önemli noktalardadır. Spor eğitimde araç olarak kullanılmakta ve eğitimin en önemli argümanlarından sayılmaktadır. Doğru ve etkili kullanıldığı zaman öğrenciler tarafından eğlenceli görülmekte ve öğrencinin fizyolojik ve ruhsal doyumunu sağlamasına yardımcı olmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında milletler gelişimlerini yetiştirdikleri nesillerin fizyolojik sağlık ve ruhsal olarak sağlıklı olma durumuna dayandırırılar. Medeniyet dediğimiz kavram inşa üzerine gerçekleşmektedir. Kişiyeye verilen önem ülkenin uygarlık düzeyini belirtir. Böylece eğitimi önemseyen uygarlıklar sağlıklı bireyler yetiştirebilirler (Başoğlu, 1995).

Eğitim bireylerin doğuştan getirdikleri gizil özelliklerini istedik çalışmalarla geliştirmektedir. Uluslar bireyin bilişsel, duyuşsal ve motor gelişimlerinin yanı sıra spor alanına apayrı bir sayfa açmışlardır. Bu anlamda genel eğitimin olmazsa olmazı beden eğitimi veya spor eğitimidir (Başoğlu, 1995).

Gerçek anlamda spor eğitimi, kişinin fiziki kapasite ve ruhsal yapısını geliştiren hareket özelliğine yönelik faktörlerin genel anlamda bütün türlerini ve prensiplerine en anlamlı etken araç olup, eğitimin bir parçasıdır (Akkök, 1996).

Beden eğitimi ve spor temel eğitimin bir parçası olup, çocuğun spor ile birlikte oyun oynayarak eğitilme hakkının ve boş zaman içinde serbest bir şekilde hareket etme yeteneği kazanmayı okul içinde geçirmiş veya geçirmekte olan yaşamının yerini güven altına alırken, fiziksel ve ruhsal yönden eğitimini sağlamış olarak sportif etkinlik durumlarında zevk almasını mümkün kılar. Tüm öğrenciler, beden eğitimi ve spor dersinin içerisinde yeteneğini geliştirme imkânı bulur. Beceri, güç ve beden eğitimi içerisinde toplanmakta olan etkinlik yapıları, gelişim durumlarına önemli bir şekilde desteğini sağlamakta ve sağlıklı bir yaşam ortamı oluşturmaktadır (Ergen, 1995).

2.5. Okul Sporları

2.5.1. Okul Sporları Tanımı

Uluslar kendi toplumlarının gelişimi için eğitim aracını kullanmaktadırlar. Kişilerin bedensel ve ruhsal anlamda sağlıklı olması, motor becerileri hususunda atılınan, sosyal anlamda girişken, çevreye duyarlı ve bilinçli bir birey yetiştirmek istenir. Bu ulusal amaç çerçevesinde de spor veya beden eğitimi dersinden çokça faydalanılmaktadır. Amaçlara ulaşma noktasında da beden eğitimi dersi olumlu sonuçlar vermektedir (Kaya 2011).

Eylemi gerçekleşmesini sağlayan tüm insanlar, yaratıcı düşünce durumuna sahip, geliştirici ve yetkinleştirici yönleri hâkim olanlardır. Bireyin ilköğretim yıllarında spor etkinliğini yeni öğrenmesi, bu dönem içerisinde bireylerin spora ilgisini yönlendirmesi spor eğitmeni tarafından yapılması birey için oldukça verimli bir durum sergilemesini gösterecektir. Bu evrensel anlayış ile birlikte spor kültüründe ve yaşayan toplumlarda ikili ilişki durumlarında yeni değer ortamları ortaya çıkıp benimsenecektir (Şahin, 1997).

Okul sporları, ilköğretim ortaokul, üniversiteler ve diğer tüm eğitim kurumlarında yürütülmekte olan, bütün öğrenci çocuklarının psiko-motor becerilerine uygun bir şekilde hazırlanmış olan ve bu bakımından gelişim durumlarını da amaç edinen alan etkinlik program durumlarıdır. Okul sporları, yarışma ortamı yaratma, müsabaka oynamalarına, fiziki yönden uygun olan etkinlik yapılarına, oksijeni bol olan etkinliklere, gönüllü olarak katılımı ile gerçekleştirilmesi sağlanır (Bucher, 1987).

Okul sporları bir eğitim öğretim döneminde kişilerin mental anlamda dinç ve zinde kalmasını sağlamakla beraber onların bir amaç peşinde koşmasını kendilerine çeşitli hedefler oluşturmasını sağlayarak okulda ve okul dışında yapılan çeşitli aktivitelerle onların sosyalleşmesine gereken katkıyı sunmaktadır. (Bucher,1987).

Çocuk ve gençlerin gelişim çağları, sağlıklı fizyolojiyi oluşturmalarının temelleri okul yıllarında gerçekleşmektedir. Mental anlamda gelişimi doğru yerlere çevirmek isteniyorsa beden eğitimi dersinden öğrencilerimizi en üst düzeyde yararlandırmamız gerekmektedir. Günümüz toplumlarında beden eğitimi ve spor branşına verilen değer; fen ve teknoloji, sosyal bilimler, sanat ve edebiyat derslerine de bir o kadar değer verildiği görülüyor (Kaya, 2011).

Gençlerimizin gelişim çağında fiziksel değişikliklerden kaynaklı çalkantılı dönemlerin sağlam bir zemine oturtulması gerekmekte aksi durumlarda ileride onarılamayacak problemlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Spor dersine gereken ilginin gösterilmesi uluslardaki anlayış ve kalıplaşmış bakış açılarını hızlı bir şekilde değiştireceğinden bu duruma dikkat çekilmelidir.

Spor aktivitelerinde ilgi duyma durumları okul öncesi dönemden başlar. Beden eğitimi ve spor dersleri gelişen teknolojiye dayalı eğitim modelinde yeniden güncellenmelidir (Kara Süleymanoğlu, 1995).

2.5.2. Türkiye’de Okul Sporları

Bugün okul sporları Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde organize edilmektedir. Bu doğrultuda çocuk ve gençlerimizin geleceğine yönelik sportif anlamda yatırımlar, projeler, eğitime yönelik son gelişmeler içinde Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ortak bir protokol imzalanarak çocuk ve gençlerimizin geleceği için önemli adımlar atılmıştır. Bu doğrultuda hem Milli Eğitim bünyesinde hem de Gençlik Spor Bakanlığı bünyesinde alt teşkilatlanmalar, daire başkanlıkları, il müdürlükleri oluşturulmuş ve faaliyetler devam ettirilmiştir (Çubukçu ve Gültekin 2006).

2.6. Sosyal Beceri

Son yıllarda sosyal beceri konusuna duyulan ilgi, bu alandaki araştırmalar hakkında bir patlama yaşanmasına neden olmuştur. Rubin (1983), ABD’de çıkarılan “Child Development” dergisinde 1981-1982 yıllarında yayımlanmış tüm makalelerin %22’sinin sosyal becerilerle ilgili olduğunu ifade etmiştir (Bilbay, Çetin ve Kaymak, 2003).

Günümüzde karmaşıklaşan toplumsal yapının bireyler ve toplumlar açısından yıkıcı etkileri bulunmaktadır. Kişi bu toplumlarda uyum problemleriyle baş başa kalır ve bu problemlerle baş etmede yetersiz kalabilir. Temel yaşam becerileri hususlarında kişilerin olumsuz durumlardan etkilenmemesi için çalışmalar yapılmaktadır. Okul kişiyi hayata hazırlamanın yanında hayatın ta kendisi olarak kişinin dış dünyayla uyumunu kolaylaştırmaktadır (Bacanlı, 2004).

İnsan yaşam boyunca gelişim ve değişim fitratı üzerine yaratılmıştır. Bu anlamda çocuklarımız da eğitim süreçlerinde hep gelişim ve ilerleme merkezli bir planla karşılaşılır. Sosyal öğretmen yakınlığı kavramına baktığımızda eğitimci kişiler sadece akademik bilgileriyle çocuklara katkı sunmazlar. Bunun yanında rol model olarak çocuklarda çeşitli değişiklikler yaparlar. Dolaylı işleyen bu süreçte öğretmenlerimize büyük görevler düşer. Özellikle akademik başarıyla beraber sosyal ve duyuşsal gelişim göz önünde bulundurulmalıdır. Gelişim bir bütün olarak ilerlemektedir. Bu çerçevede öğretmenlerimiz spora ilgi uyandırmada birincil role sahiptir (Akkök, 2006).

Ülkemizde ilkokul amaçlarından biri de öğrencilere nitelikli bir birey olmaları yönünde eğitmek gereken bilgi, beceri ve davranışların kazandırılmasında okulların örtük

programları devreye girmektedir. Bireyin toplum içinde kendine yer edinebilmesi adına onun sosyal becerilerle donatılması gerekmektedir. Kişi içinde yaşadığı toplumun bir üyesidir ve bu toplumun kurallarına göre davranışları biçimlenmektedir. Okullar bireylere bu davranışı kazandırmada birincil göreve sahiptir. Sosyalleşirken toplumun kurallarını bilmeli, sorumluluğunun farkına varmalı ve haklarını öğrenmelidir. Bu bilgiler ışığında birey bir fert olarak toplumda sağlıklı ilişkilerini sürdürebilmektedir. Aksi durumlarda fert toplumla çatışma haline girebilir. Öyleyse okullar sosyal becerileri kişiye kazandırmalı mikro anlamda sosyal ilişkilerini düzenlemeli ve sosyal becerilerini pekiştirmelerine olanak sağlamalıdır (Çubukçu ve Gültekin 2006).

Fertlerin toplumda bir üye olduğu düşünüldüğünde onların birtakım sosyal becerileri elde etmesi gerekmektedir. Sosyal becerileri de şu şekilde ifade edebiliriz (Akkök, 2006):

- 1) *İlişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri*: Sosyal hayatta birey olarak kendini tanımatanıtma, konuşma, iletişim kurma sohbet etme saygı bildiren sözcükleri kullanma, değer sözcüklerini kullanma teşekkür etme bilinci çeşitli becerilerde ikna etme uygulama yapma ve yönlendirme.
- 2) *Ekipsel Anlamda İşbirliği Yapma Becerileri*: Ekip çalışmalarına katılma üzerine düşen sorumluluklar yapma görev alma ve verme, birlikte bir şeyler yapma.
- 3) *Duygulara Yönelik Beceriler*: Duyuşsal bir varlık olduğunun farkına varma öncelikle kendi duygularını hissetme kendi dışındaki varlık ve nenelerle duyuşsal olarak yaklaşma karşılaştığı ani gergin durumlarla baş etme kendini ve başkalarını sevmek.
- 4) *Şiddete Yönelik Hareketler ile Başa Çıkmaya Yönelik Beceriler*: Toplumda var olan kurallar ve evrensel çerçevelere bakarak kendine ait olmayan durumlarda izin isteme kriz durumlarını çözme çatışma durumlarında uzlaşma, kendine verilmiş hakları korumakla.
- 5) *Stres Durumuyla Başa Çıkma Becerileri*: Yaptığı çalışmanın olumsuz olması rumuyla baş etme akran ve grup baskılarına mukavemet gösterebilme kızarma, utanma durumların yok etme toplum içinde izole edilme durumunu fırsata.
- 6) *Plan Yapma ve Problem Çözme Becerileri*: Öncelikle karşılaşılan durumlarda karar verme becerisi, çeşitli problem durumlarını analiz edebilme gücü analitik düşünmeye meyilli olma.

2.6.1. Sosyal Becerinin Sınıflandırılması

Her bir grup kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır. Örneğin kendini anlatabilme becerisinin içinde duygu, düşüncelerin yansıtılması, karşıdaki insan hakkında pozitif yönleri belirtme gibi düşünceler bulunmaktadır (Palut, 2003).

Eiser ve Fredericson, yaptıkları çalışmada sosyal becerileri sözel, sözel olmayan ve kinestetik anlamda üçe ayırmıştır. Sözel beceriler; ifadede bulunma, hayır deme, sözel yolla ifade. Sözsüz beceriler; göz iletişimi, mimikler. Kinestetik beceriler; jestler, baş hareketleri (Palut, 2003).

Akkök (1996) ise sosyal beceri düzeylerini altı ana başlıkta ele almaktadır. Bunlar;

- 1- İlişkiyi Başlatma ve Sürdürme Becerileri: Dinlenme, konuşmayı başlatma, sürdürülebilme, teşekkür etme, kendisini takdim etme, iltifat etme, yardım isteme, özür dileme, yönerge verme, ikna etme gücüne sahip olma.
- 2- Grupla Bir İş Yürütme Becerileri: Başka kişilerin görüşlerini anlamaya çalışma, sorumluluk alma şikâyeti iletme.
- 3- Duygulara Yönelik Beceriler: Kendi duygu yapılarını anlama, duygularını ifade edebilme, başkalarının duygularını anlama, karşı tarafın kızgınlığı ile baş edebilme, olumlu duyguları ifade etme, korku ile başa çıkma.
- 4- Saldırgan Davranışlarla Başa Çıkma Becerileri: İzin isteme, paylaşma, başkalarına yardım etme, kızgınlığa uygun ifade etme ya da kontrol edebilme.
- 5- Stres Durumlarıyla Başa Çıkma Becerileri: Başarısız olunan durumla baş etme, grup baskısıyla baş etme, yalnız bırakılma ile baş etme.
- 6- Problem Çözme ve Plan Yapma Becerileri: Çevreden bilgi toplama, amaç oluşturma, işe yoğunlaşması çabası içine girme (Akkök, 1996).

Calderalla ve Merrel (1997), sosyal beceriyi beş boyutta ele alınmıştır (Çetin, 2009).

Bunlar;

- 1- *Akranları İle İlişki Becerisi*: Arkadaşlarından yardım isteyebilme ve onlara yardım edebilme becerisi, etkinliklere arkadaşlarını davet edebilme, akranlarının haklarını savunabilme, arkadaşlarının duygularına karşı duyarlı olabilme, arkadaşlık kurmada zorlanmama, akranlarıyla belirli konularda tartışmaya katılabilme, esprili bir yapıya sahip olma.
- 2- *Kendini Kontrol Edebilme Becerisi*: Sınırlarını kontrol edebilme, olaylar karşısında soğukkanlılığını koruyabilme, koyulmuş kurallara uyma, olaylar karşısında uzlaşmacı olabilme, olumlu eleştiriler alma ve eleştirilere açık olma.

- 3- Akademik Beceri: *Bağımsız olarak çalışma, Bağımsız olarak çalışma ve verilen görevi başarabilme*, öğretmenlerini dinleme ve verilen metotlara uyma, boş zamanlarını etkili bir şekilde kullanabilme.
- 4- *Uyum Becerisi*: Kurallara uyma, kendisine ait olan şeyleri paylaşabilme, ödev ve sorumluluklarını yerine getirme, eleştirilere karşı uygun tepkiler gösterme.
- 5- *Atılganlık Becerisi*: Başka insanlarla rahat bir şekilde iletişim kurabilme, bilmediği kuralları insanlara sorabilme, karşı cinse karşı rahat olma, duygularını ifade edebilme, insanlara kendini tanıtabilme, grup çalışmalarına aktif olarak katılabilmek (Çetin, 2009).

2.6.2. Sosyal Beceri ve Spor

Modern çağda bireylerin mental, duyuşsal ve sosyal anlamda gelişimini sağlama, ekip aktivitelerine katılma, yardımlaşma ve dayanışma ruhu, bir topluluğunun üyeleriyle etkili iletişim kurmasını sağlayan en önemli disiplin spordur (Gode ve Alkan, 1998: 14-21).

Ayrıca bir kültür olarak spor birtakım becerileri de kişilerin yaşantısına uygulama fırsatı vermektedir. Belli bir idrak düzeyi, sabır- sebat kavramları, hoşgörülü olma, planlama yapma, birlikte yapma becerisi, toplumun üyesi olduğunun farkına varma topluma bireyin ilişkisini düzenleyici roller de üstlenmektedir (Erkal, 1998).

Doğumundan bu yana kendine özgü vücutsal hareketler yoluyla tanımaya başlayan insanın, benlik bilincin yapısını oluşturan başarı, motivasyon gibi en somut olarak çözümleyebileceği mekanlar oyun ve sportif aktivitenin olduğu ortamlarıdır. Birçok yeteneğe spor yapma yoluyla ulaşabilen sportif aktiviteler bu özelliği ile bireye “ben yapabiliyorum, yapabilirim” hazzı yaşatmaktadır. Bu genel doğrultuda sportif aktiviteler bireye psikolojik ve fizyolojik haz sağlayabilmekte, değişik ortamları yaşama ve tecrübeler kazanma imkânı sağlamaktadır. Böylece bireyin olumlu anlamda benlik bilincine sahip olmasında etkili olmakta ve sağlıklı kişiler arası ilişki kurabilecek bireylerin yetişmesine olanak sağlamaktadır (Çamlıyer, 2001).

Spor bireylerin katkıları gerek birlikte gerekse karşılıklı yapılan bir disiplindir. Bu açıdan bakıldığında insanı ve insanlar arası ilişkileri spordan ayrı düşünmek mümkün değildir. Sosyal ilişkilerin gelişmesi ve pekiştirilmesi açısından da spor çok önemli bir noktadadır. Spor aracılığıyla kişi sığ ilişkilerden kurtularak yeni insanlar yeni davranış şekilleri ve bambaşka bakış açıları kazanır böylece toplumda bireyler harmanlanmakta ve bilinçli sosyalleşmenin önü açılmaktadır. Rol model özelliği ile rekabet gücünü artırma anlamında da çokça önemlidir (Çaha, 2000).

Tutum ve davranışlarımızı yansıtan sözsüz iletişimin kişiler arası ilişkilerde önemli bir yeri vardır. Çünkü insanların “ne söylediğinden” çok “nasıl söylediği” önemlidir. Özellikle sözel mesajların sözel olmayan mesajlarla çeliştiği durumlarda, insanların sözel olmayan mesajları dikkate alma eğilimi vardır (Batlaş, 1999).

Bu durumda, sözsüz ileti aracı olarak kullanılan beden tanınması, iletişimde bulunulan kişinin mesajlarını doğru anlayabilmek açısından önem kazanabilir.

Spor çalışmaları beden merkezli etkinliklerdir. Bu çerçevede sporla uğraşan kişinin bedenini daha iyi tanınmasını ve bedensel gücünü daha iyi kullanmasını sağlamaktadır (Korkut, 2004).

Özellikle sportif aktiviteler sırasında, yüz hareketleri bedensel hareketler duruşumuz ve farklı bakış biçimleri elde edilebilmekte bu hareket tarzlarının bütünü kişiliğin oluşmasında önemli bir yerde durmaktadır. Spor organizasyonları aracılığı ile de birtakım formal ve informal ilişkiler oluşmaktadır böylece kişi bir birey olma bilincini pekiştirecek ve sosyal anlamda kendi de etkileşime katılacaktır (Baumann, 1994).

Bu bilgiler ışığında; spor, aktivite, olimpiyat, turnuva gibi çalışmaların sporun gerçekleşmesi amacı dışında bireyde doğrudan ve dolaylı olarak insani ilişkileri geliştirdiği ve sosyal varlık olan insanın duyuşsal, sosyal ve psikolojik alanlarda çeşitli değişim ve gelişmelere uğradığı ve bu yolla bambaşka sosyal davranışlar sergileyebileceğini de söylememiz mümkün görünmektedir (Çamlıyer, 2001).

2.7. Ulusal Alanda Sosyal Beceri Düzeyine Yönelik Araştırmalar

Aydın (1985) araştırmasın akran ilişkileriyle kişilerdeki öğrenilmiş çaresizliğin öğrencide başarı durumunda değişiklik yapıp yapmadığını irdelemiş dolayısıyla akranlarla olan ilişkilerde hangi durumun daha etkili olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Böylece başarılı olan öğrencilerinin beceri durumlarıyla mı yoksa bu anlamda aldıkları eğitimin mi etkili olduğu incelenmiştir. Çalışmasında 6. ve 7. kademedeki öğrenim gören 233 bayan 239 bay öğrenciden oluşan toplam 472 öğrenci denek olarak seçilmiştir. Seçilen deneklere sosyetik test ve kişide öğrenilmiş çaresizliği meydana çıkaran bir envanter uygulanmış olup; 472 kişi arasından 15 bay ve 15 bayan öğrenciden oluşan 30 kişi puanlamalarına bakılarak seçilmiştir. Bu 30 kişilik grup; kontrol grubu, sosyal beceri eğitimini alan grup ve sosyal başarı eğitimine katılıp başarılı olan gruplar olarak ayrılmıştır. 15 seanstan oluşan eğitim sonucunda hem sosyal öğrenilmiş çaresizlik bakımından akran zorbalığıyla baş etme ve akran ilişkilerinde başarılı olma bakımlarından sosyal beceri eğitimine katılıp uygulama yapan bireyler daha yüksek puan almıştır.

Uysal (1996), okulöncesi eğitim gören 4-5 grubundaki çocuklarda eğitimde yaratıcı drama programının çocukların sosyalleşme becerileriyle ilişkisini ele almış. Araştırmada bu alandaki çalışmalara daha önce hiç katılmamış 48 öğrenciyle çalışılmıştır. Grup ikiye bölünmüş 1. grup deney grubu; 2. grup kontrol grubu olmuştur. 10 haftalık program uygulanmış olup eğitimi veren öğretmenlere okulöncesi dönem çocuklarında uygulanan gözlem formunu öğrenciler için hem eğitim sürecinden önce hem de eğitim sürecinden sonra doldurmaları istenmiştir. Sonuç olarak; yaratıcı drama eğitimine katılan çocukların gelişiminde dramının olumlu etkileri gözlenmiştir.

Sosyal anlamda içekapanık ergenlere verilen grupla sosyal beceri eğitiminin içe kapanıklık düzeyleri üzerinde arasındaki etkiyi belirlemek amacıyla Yüksel (1997), bir araştırma yapmışlardır. Bu amaçla içedönüklük, akran bulamama farklı özellikteki gruplara entegre olamama ben varlığını ortaya çıkaramama gibi şikâyetlerle Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne başvuran 14 ergenden oluşan araştırma grubu oluşturulmuştur. Yapılan başvuru sıralaması göre ilk 7 kişi deney grubuna, ikinci 7 kişilik grup ise kontrol grubuna seçilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen sosyal beceri eğitim programının 12 hafta süreyle uygulanması sonucunda deney grubundaki ergenlerin sosyal içe kapanıklık düzeyleri arasında anlamlı bir düşüm olduğu belirlenmiştir.

Yüksel (1997), 66 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışmasında eğitimsel amaçlı kullanılan sosyal alandaki beceri çalışmasının öğrencilerin toplumsal etkinliklerde katılma durumunun ilişkisi irdelenmiştir. Öğrencilerin sosyal becerilerini ölçmek amacıyla Riggio tarafından geliştirilen "Sosyal Beceri Envanteri" (Social Skills Inventory) ile çalışılmıştır. Öğrencilerden, 33 kişi deney grubuna, 33 kişi de kontrol grubuna seçilmiştir. Seçilen çalışma grubuna 10 haftalık program yapılmış. Uygulanan eğitimin sonunda da deney grubundaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin anlamlı yönde artış gösterdiği saptanmıştır.

Çakıl (1998), işbirliği çalışmasıyla sosyalleşme becerileri çalışmasında bireyin kendisini yalnız hissetme üzerindeki kısa ve uzun süreli etkilerini incelemiştir. Araştırma 13'ü deney, 12'si kontrol gurubu olmak üzere, 25 üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Yapılan araştırmada, deney gurubuna 10 haftalık sosyal beceri eğitimi programı uygulanmıştır. Öğrencilerin yalnızlık düzeyleri, UCLA Yalnızlık Ölçeği ile belirlenmiştir. Grupla sosyal beceri eğitiminin bitiminde ve üç aylık izleme dönemi sonucunda eğitimi alan öğrencilerle eğitimlere kayılmayan öğrenciler arasında kendini yalnız hissetme durumu bakımından oldukça anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Ülke dışında yaşayıp eğitim gören ve kendi ülkesinde eğitim gören öğrencilerin sosyalleşme düzeylerini karşılaştırmak amacıyla Şahin (1997) tarafından bir araştırma yapılmıştır.

Araştırmada kişilerin sosyalleşme düzeylerini tespit amacı ile Riggio tarafından geliştirilen ve Yüksel'in (1997) Türkçe'ye çevirdiği "Sosyal beceri envanteri" kullanılmıştır. Yurt dışı yaşantısı geçiren öğrencilerin, duyuşsal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol düzeyleri alt boyutlarında, yurtdışında yaşamışlığı oranla sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında daha anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna rağmen, yurtdışı yaşamışlığı olan ve olmayan öğrencilerin duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol ve sosyal anlatımcılık alt boyutları bakımından ise sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Hamarta (2000), lise öğrencilerinin sosyo kültürel, sosyo ekonomik, eğitim kademesi, yaşadığı yer gibi farklı özelliklerinin sosyallik ve yalnızlık açısından etkilerini inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırmasına, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 523 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri "Sosyal Beceri Envanteri", yalnızlık düzeyleri ise "UCLA Yalnızlık Ölçeği" aracılığıyla tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda; sosyal beceri düzeyinin cinsiyete göre değişmediği, öğrencilerin alanlarındaki farklılıkların sosyalleşmeleri ve bu alandaki becerileri açısından anlamlı farklılık göstermediği yetiştiği yer değişkeni açısından öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin anlamlı bir farklılaşmaya yol açmadığı görülmüştür. Ayrıca öğrencinin yaşadığı yerden kaynaklı öğrencilerin sosyalleşmeleri ve kendilerini bir gruba ait hissetmeleri noktasında puanlarda farklılıkların yaşandığı; sosyal beceri ile kendini yalnız hissetme düzeyi arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Lisede eğitim gören bireylerin sosyal ilişkilerdeki becerileri ve iletişim ve etkileşim durumunda utanma durumları ilişkisini incelemek amacıyla Balcı ve Kalkan (2001) bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada 294 kişi bulunmuştur. Bireylerin sosyal alanda etkin becerilerinin düzeyi ve etkili iletişim ve etkileşimde utanma durumları ölçeklerle ölçülmüştür. Yapılan araştırmada, sosyalleşme becerileri ile etkileşimde utangaçlık seviyesi ilişkisi bulunmamıştır. Sosyalleşme becerilerinden duyuşsal hassasiyet ve sosyalleşme seviyeleri ile iletişim ve etkileşimde utanma seviyeleri bakımından da bir ilişki bulunamazken, duyuşsallık, duyuşsal hassasiyet, sosyalleşme hassasiyeti ve sosyalleşme seviyeleri ile iletişim ve etkileşimde utanma seviyeleri bakımından anlamlılık gözlenmemiştir. Utangaçlık seviyelerinin farklılaştığı bireylerde de sosyalleşme becerileri düzeyleri anlamında bir anlamlılık tespit edilmemiştir (Deniz, 2002).

Altınbaş (2002), üniversitede okuyan kişilerin farklı özellikleri ve etkinlik iletişim yaş gibi özellikleri göz önünde bulundurularak sosyalleşme seviyeleri ile sosyallik ve sosyal destek algı seviyelerinde değişikliğin varlığı- yokluğunun tespitini araştırmak amacıyla 2002- 2003 öğretim yılında ODTÜ, Osmangazi, Süleyman Demirel ve Beykent Üniversitelerinde eğitim gören 454 öğrenci, araştırma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada; öğrencilerden akranlarından ve 1. derece yakınlarından algıladıkları sosyal destekleme seviyeleri “akranlarından ve 1. derece yakınlarından algıladıkları sosyal destek envanteri” sosyal beceri düzeyleri ise “Sosyal Beceri Envanteri” ile ölçülmüştür. Araştırma sonucunda; kız öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları desteğin erkeklere göre daha da anlamlı seviyede yüksek çıkmıştır. Sosyalleşmiş öğrenciler kullandıkları bu becerilerle herhangi bir sosyal desteğe ihtiyaç duymadan anlamlı farklılık oluşturmuştur.

Deniz (2002), yaptığı bir çalışmada öğrencilerinin meslek seçimi ve sosyal iletişim becerilerinin arasındaki ilişkinin incelenmesi ve ben durumları ölçeği ile karşılıklı olarak incelenmesi ele alınmıştır. Araştırma, Konya- Selçuk Üniversitesinin farklı fakültelerinde öğrenim gören 486 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilerin ben durumları Ben Durumları Ölçeği, sosyal beceri düzeyleri Kendini Tanımlama Envanteri, karar verebilme durumları karar verme strateji ölçeği aracılığı ile veriler elde edilmiştir. Araştırma ışığında sosyal beceri seviyesi yüksek bireylerle düşük bireylerin meslek seçimlerinde farklılaşma olduğu kız öğrencilerin sosyal beceri seviyelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu aynı seçimleri yapanlar arasından sonucuna varılmıştır. Benlik kavramı üzerinden yapılan değerlendirmede sosyal beceri düzeyleri yüksek bulunan öğrencilerle benlik ölçeğinden alınan veriler arasında anlamlı bir ilişki gözlenmiştir.

Özlek (2003), lise öğrencilerine yönelik sosyal beceri düzeyleri, problem çözme, sınıf düzeyi ve sosyoekonomik değişkenleri açısından incelenmek amacıyla yaptığı araştırma, Ankara il merkezindeki dört genel lisenin dokuzuncu, onuncu ve on birinci sınıflarında öğrenim gören 361 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri Kendini Tanımlama Envanteri ile utangaçlık düzeyleri Utangaçlık Ölçeği ile ve problem çözme düzeyleri ise Problem Çözme Envanteri kullanılarak tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, sosyal beceri düzeyinin mühim belirleyicisi problem çözme becerisinin olduğu, ikinci önemli belirleyici olarak utangaçlık değişkeninin izlenmiş olduğu bulunmuştur. Ayrıca sosyo-ekonomik düzey ve sınıf düzeyi değişkenlerinin öğrencilerin sosyal becerilerinin belirleyicisi olmadıkları tespit edilmiştir. İnsan ilişkileri becerilerine dayalı bir eğitim programının grup üyelerinin sosyal beceri düzeylerine olan etkisini incelemek amacıyla Kalkan ve Sardoğan (2003) tarafından yapılan araştırmada,

35'er kişilik deney ve kontrol grubu oluşturulmuş, deney grubuna 9 hafta boyunca haftada 1 ders saati sosyal beceri eğitimi programı uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının verilen eğitim öncesi ve sonrası puanlarını karşılaştırmak için Sosyal Beceri Envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, deney grubunda yer alan kişilerin sosyal beceri düzeylerinde artış olduğu, sosyal duyarlılık ve sosyal kontrol alt boyutlarında ise etkili bir artış olmadığı bulunmuştur.

Akfırat (2004) tarafından, yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan sosyal beceri eğitimi programının işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırma, Ankara il'inde Kemal Yurt bilir işitme Engelliler Okulunun dördüncü, beşinci ve altıncı sınıflarına devam eden 20 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırma verilerini toplamak için Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitici drama disiplininin işitme kaybı olan bireylerde sosyalleşmeleri ve becerileri olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Avşar (2004) tarafından yapılan bir araştırmada, spor antrenörlerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri; bay- bayan, evli- bekar durumları, mesleki deneyim ve yaş grubu değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırma, Bursa ilinde görev yapan 311 öğretmen üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada verilerin toplanabilmesi için Sosyal Beceri Envanteri kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, öğretmenlerin sosyal beceri envanteri toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanların; cinsiyet, medeni durum, mesleki deneyim ve yaş grubuna göre anlamlı bir farklılığa yol açmadığı bulunmuştur.

Çilingir (2006), tarafından fen lisesi ve genel lise öğrencilerinin sosyal becerileri ve problem durumunu rehabilite etme becerilerinin karşılaştırılması için yapılan araştırmanın örneklemini fen lisesi ve genel liseden toplam 400 öğrenci oluşturmuş, elde edilen veriler Riggio (1986) tarafından geliştirilen ve Yüksel (1998) tarafından Türkçeye çevrilip düzenlenen 'Sosyal Beceri Envanteri ile oluşturulmuştur. Çalışmanın ana hatları şöyle özetlenebilmektedir: Anadolu Lisesi öğrencileri ile meslek lisesi öğrencilerinin problem çözme becerileri arasında herhangi bir farklılık göze çarpmamıştır. Anadolu Lisesi öğrencileri ile meslek lisesi öğrencilerinin sosyal beceri ölçeği toplam puanı duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık ve sosyal kontrol boyutları arasında farklılık, YGS puanının değişkenliği tetikleyip tetiklemediği gibi konularla beraber kişinin sosyal öğretmen yakınlığı kavramına yönelik algısı incelenmiştir. Çalışmada anketler ve ölçekler uygulanmış değişkenliğin boyutu ölçülmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada çevresel

tutarlılık anketi uygulanmış ve katılımcıların fiziksel durumları ve fizik bölgeleri arasındaki uyum ve kişinin beden memnuniyeti ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmalarda fiziksel memnuniyet algısının kızlara göre erkeklerde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Kız öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri erkeklere göre daha olumlu ve pozitif çıkmıştır. Son olarak öğrencilerin fiziksel memnuniyeti ile sosyal becerileri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Çalışmalarda fiziksel memnuniyet algısının kızlara göre erkeklerde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri erkeklere göre daha yüksek çıkmıştır. Son olarak öğrencilerin fiziksel memnuniyeti ile sosyal becerileri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır

Yıldırım (2006), yaptığı çalışmada, utanma durumu yüksek lise 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerle ekiple sosyalleşme becerisi konulu bir program düzenleyip kalabalık gruplarda iletişim kurma gibi durumların azalacağına ilişkin çalışmalarını yapmışlardır. Alınan 30 öğrenci utanma düzeyi yüksek olan öğrenciler, çalışmalarda utangaçlık düzeyi, Cheek (1990) tarafından geliştirilen Güngör (2001) tarafından Türkçe 'ye çevirilip geliştirilen 13 maddelik “Utangaçlık Ölçeği” (Shyness Scale) ile belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda utangaçlığı yüksek olan kişilere sosyalleşme alanında beceri programı uygulanmış diğer gruba herhangi bir program yapılmamıştır. İki grup arasında yapılan çalışma neticesinde herhangi bir anlamlı farklılığın olup olmayacağı tespit edilmeye çalışılmıştır. Likert tipi ölçeklerle hem grup kendi içinde değerlendirilmiş hem de gruplar karşılıklı olarak kıyaslanmıştır. Yapılan ilk test son test analizler sonucunda, sunulan eğitim programının deney grubunda bulunan öğrencilerde utangaçlık durumunda olumlu ve anlamlı bir seviyede azalma olduğu bulunmuştur. Çıkan sonuçlar; deney grubundaki öğrencilerin utangaçlık düzeylerinde gözlenen azalmanın, öğrencilere uygulanan sosyal beceri eğitimi programından kaynaklandığını göstermiştir.

Özcep (2007) yaptığı çalışmada beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerini dal, cinsiyet ve deneyim değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışmaya 31 bayan ve 55 erkek toplam 86 beden eğitimi ve 31 bayan 55 erkek toplam 86 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veriler, Riggio (1986) tarafından geliştirilen ve Yüksel (1998) tarafından Türkçeye uyarlanan “Sosyal Beceri Envanteri” ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve ilişkisiz örneklem için ise iki faktörlü ANOVA teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, sosyal anlatımcılık ve toplam

sosyal beceri puanında istatistiksel anlamda beden eğitimi öğretmenleri lehine fark gösterirken, sosyal beceri puanlarının cinsiyet değişkenine göre değişmediği bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin mesleki deneyimlerine göre duyuşsal anlatımcılık alt boyutunda fark bulunurken, diğler alt boyutlarda ise fark tespit edilememiştir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin meslek deneyimi ile arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Gülay (2008) yaptığı çalışmada lise 2. sınıf beden eğitimi ve spor dersinde kubaşık öğrenmeyle yapılan uygulamaların sosyalleşme becerilerine ve bu disipline yönelik algı ve tutumlarına yansımalarının olup olmayacağı incelenmiştir. Deney-kontrol gruplu ön test-son test modelinde nitel ve nicel olarak yapılan bu araştırmaya 2008-2009 eğitim döneminde Düzce şehri merkezde olan bir lisede 10. sınıf öğrencilerinden birbirine benzerlik gösteren iki sınıf katılmıştır. Veri toplama araçları olarak nicel veriler için, Riggio (1986)'nun geliştirmiş olduğu Türkçe 'ye çevrilip uyarlanan Sosyal Beceri Envanteri ile Demirhan ve Altay (2001)'ın geliştirdiği Beden Eğitimi ve Sporda Tutum Ölçeği (BESTÖ) kullanılmıştır. Nitel verileri toplamak amacı ile ise deney grubuna ait öğrenci ifadeleri alınmış, ders süreci içerisinde de deney ve kontrol grupları gözlemlenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre:

1. Kubaşık etkinliklerde beden eğitimi dersini gören ve sosyal alanda bu becerileri uygulayan öğrencilerin puanları ön test ve son test şeklinde kıyaslandığında sosyalleşme becerileri duyuşsal ifade ve sosyal alt boyutlarda ve toplam puan arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunurken, duygusallık, sosyal paylaşım planlama ve yaratıcılık istatistiksel açıdan kayda değer ve olumlu bulunamamıştır.

2. Mevcut programla spor eğitimi dersi işlemekte olan kontrol ekibinde bulunan öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri anlatımcılık ve duyuşsal paylaşımcılık düzeylerinin ön test ve son test verilerine bakılıp kıyaslandığında duyuşsal paylaşımcılık, akran iletişimi ve yaratıcılık, , sosyal kontrol alt boyutlarında ve toplam puanda istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmazken, duyuşsal kontrol alt boyutunda gerilemeye yönelik ve sosyal duyarlılık alt boyutlarında ise gelişime yönelik olarak istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. İş birlikçi Oyunlarla ders işleyen deney grubu, mevcut programla ders işleyen kontrol grubuyla karşılaştırıldığında, sosyal becerilerin duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, duyuşsal kontrol, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlılık, sosyal kontrol alt boyutları ve toplam sosyal beceri puanları karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunamamıştır. Gözlemci notlarından elde edilen temalarla deney ve kontrol grubu karşılaştırıldığında deney grubunun sosyal becerilere katılımda yetenekli ve

istekli durumlar ve spor ve spor kültürüne olan algı düzeylerinin olumluya çevrildiği söylenebilir.

Balyan (2009) tarafından ortaokul 6. sınıf ve lise öğrencilerinin spora ve beden eğitimi disiplinine yönelik algı, sosyalleşme becerileri ve özyeterlilik seviyelerinin tespiti ve aralarında varsa ilişkilerin tespiti için uzun süreli ve detaylı bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada İstanbul ili merkezde bulunan 10 devlet 5 özel okulda eğitim gören 636 bayan, 701 bay olmak üzere toplamda 1337 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmayla öğrencilerde beden eğitimi dersi algısı irdelenmiş olup çalışmalarda beden eğitimi dersinin algı- tutumuna yönelik testler uygulanmıştır.

Gezer (2010) tarafından Konya ilinde bulunan sporun çeşitli alanlarıyla ilgilenen grup ve bireysel olarak çalışan sporcuların sosyal iletişim ve sosyalleşme becerilerinin kıyaslanması ve sporcuların çeşitli özellikleriyle ayrıştırılması 15 yaşına kadar ikamet ettiği şehir ve doğrudan veya dolaylı vücutla temaslı veya temassız spor alanı ve uğraştığı spor türüne göre yaş-cinsiyet özellikleri göz önünde bulundurularak farklı amaçlarla bir çalışma yapılmıştır. Likert tipi ölçeklerin kullanıldığı evren ve örnekleminin aynı ilden seçildiği çalışmada 2010 yılına kadar Konya ilinde yapılan araştırmada 2. lig seviyesindeki 30 futbolcu 43 voleybolcu,42 güreşçi ve 38 atletle bu çalışma yapılmıştır. Bulgular, sosyalleşmeyi etkileyen beceriler anketiyle yapılmıştır. Değişik spor türleriyle uğraşan sporcularda değişik özellikler incelenmiş ve bu sporcuların sosyal iletişim ve sosyal beceri seviyeleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Bu anlamda lisans mezunu sporcular diğer öğrenim düzeyinden mezun olan sporculara nazaran sosyal beceri seviyeleri açısından daha başarılı olmuştur. 20-22 yaş grubundaki sporcular yaratıcılık, iletişim toplumda iletişim kurma gibi hususlarda diğer alt yaş grubundaki sporculardan daha yetenekli puan bazında daha yüksek puanlı çıkmışlardır. Grupla çalışma hususunda da sonuçlar tahmin edildiği gibi çıkmıştır. Takım sporlarında çalışma gösterenler spor yaparken hep etkileşimde olduklarından; bireysel sporla uğraşan kişilere göre sosyal alanda daha başarılı olmuşlardır. Sporda dolaylı veya doğrudan temas özelliğine göre sporcular arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Alan bazında bakıldığında bazı alanlarda sosyal beceri seviyelerinin diğer alanlara göre farklı olduğu tespit edilmiştir. Takımla yapılan sporlarda sosyal beceri ve iletişim düzeyi bireysel sporlardan daha yüksek çıkmıştır.

2.8. Uluslararası Alanda Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Santogrossi ile La Greca'nın 1980 yılında gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, çocuklar için onların psiko-sosyo gelişim ve eğitimlerinin ilerletmek gayesiyle, akranlarıyla bağlantılarını ilerletmeye yönelik toplumsal yetenek eğitim programına tabi tutmuşlardır. Araştırmacıların, 15 bay ile 15 bayan çocuğun üzerine yapmış oldukları çalışmada dikkat ile denek kontrol kümeleri meydana getirilmiştir. Denek grubunun tabi tutulduğu toplumsal yetenek eğitimi neticesinde meydana gelen veriler, tabi tutulan eğitimin önemli bir etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Clements-Haynes ve Avery (1984)'in yapmış oldukları bir araştırmada, çekinme eğiliminde olan kişilere yönelik toplumsal yetenek eğitimi için bir program geliştirmişlerdir. Geliştirilmiş olan bu program 12 kişiden meydana gelen bir grup üzerinde 63 gün boyunca uygulamışlardır. Eğitimden önce ve sonra denek ve kontrole tabi tutulmuş gruplara toplumsal tasa, farkında olarak kendini değerlendirebilme ve toplumsal alanlarda kendisini algılayabilme değerlendirmeleri verilmiştir. Tabi tutulmuş oldukları yetenek eğitimi neticesinde toplumsal tasada azalma, olumsuz algılamada azalma ve toplumsal alanlarda şahsiyetini canlı olarak algılamada ise olumlu bir seyir gösterdiği gözlemlenmiştir. Çalışma neticesinde, denek grubu kontrol grubuna oranla pozitif bir eğilim seyrettiği gözlemlenmiştir (Akt. Torun, 2008).

Bockoven ve Morse (1986) tarafından yapılan araştırmada, kendine ve diğerlerine karşı anlayış geliştirme (DUSO) programının çocukların sosyal becerileri ve özsaygı düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmaya 7, 8 ve 9 yaşlarında 26 öğrenci katılmıştır. Yapılan veri analizinin başlıca amacı DUSO-R programının 1970 yılında çıkan orijinal DUSO programından daha ileriye geçip geçmediğini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın sonucunda, programa katılan deney grubundaki öğrencilerin, sosyal beceri ve özsaygı düzeylerinin yükseldiği bulunmuştur (Akt. Gülay, 2008).

Inderbitzen ve Foster (1988) ergenlerin arkadaşlık ve yaşlılarıyla iletişimlerinde sosyal becerilerin ve iletişim gücünün etkilerini araştırmışlardır. Araştırmada akranların erinliğin son dönemi ve ergenlik dönemlerinde sosyal becerilerin önemini belirtilmektedir. Hemcins dostlukların çeşitli özelliklerinde akran kabulünün ve etkileşimin etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda dostluk ilişkisine girişimde bulunma, geliştirme kendine has özelliklerin akran gruplar arasında ortaya konduğu ve ana hatlarıyla ilişkinin seyrini belirlemede kişiye has özelliklerin çok önemli olduğunu ifade etmişlerdir (Akt. Yıldırım, 2006).

Riggio ve diğeri (1989) 171 ortaokul öğrencisine yönelik akran ilişkileri ve grupla sosyalleşme arasındaki bağı araştırmışlardır. Bulunan verilerde, duygudaşlık ve aynı duyuşsal özelliklere sahip olma noktasında anlamlı ilişkiler gözlenmiştir.

Riggio ve diğeri (1989) sosyal destek sisteminde aile biçimlerine göre (bir arada yaşayan aile, ayrılmış, eşlerden biri ölmüş vb.) azalmanın olup olmadığı, destekleme sisteminin ene hissiyatı ile toplumsal yetenek beyanatlarını pozitif yönde bir etkiye sahip olup olmadığını kanıtlamak amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Araştırma, 78'i erkek, 178'i kız 256 üniversite öğrencisine (hemen hemen tüm öğrenciler Kafkasyalı ve orta sınıf ailelerden geliyor) uygulanmıştır. Bunlar, Kansas Eyalet Üniversitesinin Eğitim Psikolojisi dersine gönüllü olarak kayıt yaptırmış olan öğrencilerden seçilmiştir. Araştırmada "Kişilik Tarihi Envanteri", "Benlik Kavramı Ölçeğini içeren "Kişilik Özellikleri Envanteri" ve "Sevgi/ Nefret Kontrol Listesi" kullanılmıştır. Yapılmış olan çalışmada ebeveynleri bir arada olan kişilerin, anne ve babaları olmayanlara oranla toplumsal yetenek bakımından daha olumlu yönde bir seyir gösterdikleri gözlemlenmiştir. Ebeveynlerini veya izdivacı sevmeyen ya da bunlara karşı negatif bir duyguya sahip olanların, ergenlerin toplumsal yetenek ve ene hissiyatlarını negatif açıdan etki altına aldığı tespit edilmiştir. Ebeveynleri ayrı yaşıyor olan ergenlerin onlarla ilgili beslemiş oldukları düşmanca duyguların, ebeveynleri birlikte yaşayanlar ya da ebeveynlerini kaybetmiş olan ergenlere oranla daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Ebeveynleri birlikte yaşayan ergen bireylerin, ebeveynleri ayrı yaşayan ya da vefat etmiş olanlarla kıyaslandığı zaman birinci gruptakilerin daha ziyade ailevi toplumsal yardımdan faydalandıkları için toplumsal yeteneklerinin ve ene algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ebeveyn yardımının ene algılayışının ve toplumsal yetenek üzerinde etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynleri nezdinde düşman gibi algılanan veya saygı görmeyen ergenlerin de toplumsal yetenekleri ve ene algılayışlarının iyi olmadığı tespit edilmiştir. Psikolojik baskı ve toplumsal yetenek arasındaki bağlantı tetkik ettiği çalışmasında Reed (1994) toplumsal yetenek eğitiminin, baylara yönelik gayeleri yerine getirilmiş olduğu ama bayanlara yönelik bu araştırmanın benzer bir şekilde bir etkiye sahip olmadığı tespit etmiştir. Meydana gelen bu neticenin sebebi olarak da bay ve bayanların çocukluktan çıkmış oldukları dönemde ki toplumsal davranışlarındaki farklılıklardan dolayı meydana gelmiş olabileceği beyan edilmiştir. Bu devrede bay davranışlarındaki değişikliği, toplumsal etki, kişilerarası yetenekler ve bireysel değerleri tanımları dâhilinde, akademik ilerleme ve toplumsal aşamanın ilerlemesine liderlik eder. Bayların davranışındaki değişikliklerin muazzam bir kesimi yaşıtlarından ve yetişkin kişilerden

sağlanan geri kazanımlarla teşekkül edilmiştir. Bundan dolayı baylar toplumsal sınıflandırmalarını kişisel bağlantılarına dayanarak ilerletmişlerdir. Bunun tam tersi olarak bayanlar, erkeklere oranla daha aşağı bir seviyede yapılandırılmaya gitmiş ve daha az tutarlı olduğu dile getirmiştir. Bayanların, ergenliğe girmiş oldukları dönemde en önemli gayeleri bireylerarası ilişkilerini ilerletmek ve kendi bireysel tanımları ve dış görünüşleriyle barış içinde yaşıyor olmaktır. Toplumsal bir programa tabi tutulan bayanların bu gelişme aşamasında giyinişleri ve tarzları ile alakadar, kendi fiziksel görünüşlerine çok önemli bir önem vermekle alakalı ve dış görünüşleriyle müteallik sorunlarla karşı karşıya kaldıkları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte aynı şekilde bayanlar istenilen gayeye ulaşabilmek için dalga geçebilmekte ve çıkma tutumları, diyalogdaki yetersizliğin bir yöntemi olarak ya da istenilen hedefe ulaşabilmek amacıyla kullanılmaktadır.(Akt. Kalafat, 2006).

Chung ile Watkins 1995 yılında, Hong Kong’lu talebelerin ihtiyaçları doğrultusunda uygulamış oldukları toplumsal yetenek eğitimi kursunu ilkökul çağındaki 60 talebeye 8 seanslık bir zaman müddetince tatbik etmişlerdir. Sözel yetenek ve sözel yeteneğe sahip olmayan bu kavrayışları, sahip oldukları düşünceyi taşıma yetenekleri tutum yöntemleri sorunları çözme noktasındaki kavrayış ve yetenekleri, işi bırakma yetenekleri ve hemen işe sarılma yeteneklerinin istimal etmiş oldukları bu programda tatbik edilen eğitimin faydalı olduğu, talebelerin enine itibarlarının ilerletmede faydalı olduğu tespit edilmiştir.

Albano tarafından 1995 yılında yürütülen bir çalışmada, teste tabi tutulan bir grup üzerinden, farkındalık davranışçı yaklaşımı, toplumsal yetenek, enerjik, farkındalık tekrardan meydana getirme ve sorunu halletme benzeri araçlar istimal edilerek ergen dönemindeki bireylerin korkuları aşağıya indirilmeye denenmiştir. Bu gruptaki bireylerden 5 kişi üzerinden yürütülen çalışmada bireyler 16 seanslık bir kurs programına tabi tutulmuşlardır. İcra edilen bu seanslarda ebeveynlerin de müdahil oldukları bu çalışma neticesine göre icra edilen eğitimin toplumsal korkunun düşmesine ehemmiyetli bir oranda tesiri olduğu tespit edilmiştir. Bir senelik gözlemlene araştırmaların neticesinde de bu tesirin berdevam ettiği dile getirilmiştir. bu çalışmanın neticeleri göz önünde bulundurularak toplumsal yetenek eğitimi kurslarının ergenliğe girmiş olan bireylerin toplumsal ilişkilerinde pozitif olarak bir etkiye sahip olduğu, tasa seviyelerinin aşağıya doğru çekmede ve sinir ve kızgınlıklarını kontrol altına almalarında yardımda bulunabileceği gözlemlenmiştir.

Kramer ve Radey (1997) yaptıkları araştırmada, 21 kişilik çocuklardan oluşan kck gruplara yardımsever kardeş davranışları hakkında eğitim vermek için sosyal beceri eğitiminin doğrudan kullanıldığı kardeşlik ilişkilerini geliştirmeye yönelik yeni bir yaklaşımı değerlendirmişlerdir. Verieln sosyal beceri eğitimi sonunda deney grubundaki değişiklik kontrol grubuyla karşılaştırılmıştır. Deney grubundaki çocuklardaki değişiklik anne ve babadan alınan geri bildirimlerle ilişkilendirilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar ise; artan sıcakkanlılık, rakipliğin azalması, saldırganlık ve rekabet düzeyinde tutarlılık, daha az sayıda kardeş sorunları, kardeşler arasındaki statü/gücü farklılığının azalması olarak tespit edilmiştir. Deney grubuna verilen sosyal beceri eğitiminin kck yaştaki çocuklara olumlu yönde katkı sağladığı tespit edilmiştir. (Akt: Gülay, 2008).

Arkadaşlık ilişkilerinde gclk yaşayan ergenler üzerinde Ralph ve Hogan (1998) bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada alışma grubu olarak Murdoch niversitesi psikoloji bölümüne arkadaşlık ilişkilerinde gclk nedeniyle başvuran ergenlerden yaşları 11 ile 16 arasında değişen 18 ergen deney grubuna, 18 kişilik grup ise kontrol grubuna seçilmiştir. lme aracı olarak Benlik Kavramı leği, Sosyal Kaçınma leği, Problem zme Becerisi leği kullanılmıştır. Arkadaş ilişkileri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla değişik ortamlarda günlük gözlemler ve video kayıtları kullanılmıştır. Arkadaş ilişkilerinde gclk yaşayan ergenlerin sosyal etkileşime girme profilleri belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan bu ergenlere bir hafta boyunca; her bir gün için evde, okulda ve dışarıda kimlerle etkileşimde olduklarını yazmaları istenmiş, kimlerle olan ilişkilerden hoşlandıklarını sıfır ve c puan arasında değişen puanlarla değerlendirmeleri istenmiştir. Her bir etkileşim yüz yüze beş dakika içinde değerlendirilmiş ve her bir değerlendirme puanlanarak toplam etkileşim sonucu belirlenmiştir. Deney grubuna haftada 10 oturumluk 1'er saatten oluşan arkadaşlık ilişkilerinde sosyal yeterliliği geliştirmek amaçlı bir program uygulanmıştır. (Akt: Torun, 2008).

Newbery ile Lindsay'ın (2003) Toplumsal yetenek eğitiminin teftiş noktası üstündeki tesirini araştırmak gayesiyle bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada deneye ilkokul beşinci sınıf ile ilkokul son sınıfta öğrenimleri devam eden 40 talebe tabi tutulmuştur. Çalışmada Sosyal Beceri lcm ve Denetim Odağı lcmne tabi tutulmuşlardır. Çalışmanın neticesinde, Sosyal Beceri eğitiminde olan talebelerin içsel denetim odakları diğer gruba oranla daha yüksek bir orana sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Mac Donald, Chowdnury, Dabney, Wolpert ve Stein tarafından 2003 yılında yapılan bir çalışmada çocuklara tevdi edilecek bir toplumsal yetenek eğitiminin ebeveynler ve eğitmenlerin birlikte çalışarak yapmayı planladıkları bir hususu dile getirmişlerdir.

Çalışma, 8 ve 11 yaşları arasında farklı yaş grubuna sahip olan 7 birey ile onların ebeveynleri ve öğretmenleriyle yapılmıştır. Çalışmanın neticesinde, sabilerin(çocuk) diğer akranlarını anlamada, göz temasına geçmelerinde, onlara kulak vermelerinde, diyalog kurmalarında ve onların tutum ve davranışlarına yönelik sabırlı ve temkinli bir davranış sergiledikleri tespit etmişlerdir.

Ailenin eğitilmesi, aileyle öğretmenlerin eğitilmesi, çocukların eğitilmesi, öğrenci ve öğretmenin eğitilmesi ve ebeveyn-çocuk-öğretmenlerin eğitilmesinin verimlilik derecelerini tespit etmek gayesiyle Webster-Stratton, Reid ve Hammond tarafından 2004 yılında çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma, 4 yaş grubu ve 8 yaş grubundan oluşan farklı yaş gruplarından meydana gelen, davranış sorunları olan 159 birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma neticesinde, bu bireylerin evdeyken daha düşük davranış bozukluklarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra akranlarıyla olan ilişkilerinde ve toplumsal becerilerinde de bir gelişme olduğu gözlemlenmiştir.

Battalio ile Stephens'in (2005) toplumsal yetenek eğitiminin eğitmen pratikleri ve kavrayış ile olan bağlantıları üzerine yaptıkları çalışmada, ilk ve ortaöğretim okullarında hala mesleki çalışmalarını devam ettiren, 118 özel eğitim veren öğretmenler üzerinde icra edilmiştir. Çalışma neticesinde, tutum ve davranışlarında sergilemiş oldukları tavır ve hareketleri onlar için sosyal beceri eğitiminin ehemmiyet arz ettiği gibi önemli olduğunu da tespit etmişlerdir. Bununla birlikte toplumsal yetenek eğitimi için daha ziyade vakit ayrılması gerektiğini de kanıtlamışlardır.

2006 yılında Bailey ile Ballard'ın gerçekleştirmiş oldukları çalışmada suçlu genç erkeklere toplumsal yetenek eğitimi tatbik edilerek; bu genç erkeklerin toplumsal yatırımlara münasip, kabul görülebilir ve başka kişilere zarar vermeyecek davranış ve tutumları barındırmaları ile ilgili çalışmışlardır. Çalışmaya yaş ortalamaları 13 ve 15 arasında farklılık arz eden 60 birey üzerinde gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya iştirak eden gençler 2 deney 1 kontrolden meydana gelen 20 kişiden teşekkül eden 3 farklı tim meydana getirilmiştir. 5 ay boyunca devam eden bu çalışmayla gruplara toplumsal yetenek eğitimi verilmiştir. Çalışmanın neticesinde, arzu edilen seviyede bir verimin mevcudiyetine rastlanılmamış olmanın yanı sıra, bireylerin suç eğilimlerinde de düşme olduğu tespit etmişlerdir. Bununla beraber çalışmanın bu genç bay suçlulardan meydana gelen bir takım toplumsal korkuların altından kalkılmasında önemli bir etki sağladığı da gözlemlenmiştir.

Toplumsal yeteneklerin birey ruhu üzerinde olumlu tesirleri ve iyi bir psikoloji üzerine yapmış olduğu etkinin tespit edilmesi gayesiyle Segrin ve Taylor 2007 yılında bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada 18 ile 87 arasında yaşları değişen 703 olgun

birey üzerinde icra etmişlerdir. Çalışmanın neticesinde, toplumsal yeteneklerin kişilerin öteki kişilerle olumlu diyaloglar tesis etmesinde pozitif bir etkiye sahip olduğu, tesis edilen bu olumlu ilişkilerinde hayattan lezzet alma, dış dünyadan saygınlık kazanma ve mesrur olma ile ilgili pozitif bir etkiye sahip olduğu tespit etmişlerdir.

Bloom ile diğer araştırmacılar (2007) tarafından yürütülen bir çalışmada toplumsal beceri ile bireyin okul başarısı üzerinde olan etkisini araştırmışlardır. Çalışma grubuna dahil edilen kişiler, ilkokulda hala berdevam eden 99 bay ile 40 bayan talebeden meydana gelen 139 kişilik bir öğrenci topluluğundan meydana gelmekteydi. Çalışmada, talebelerin toplumsal becerilerini tartmak için talebe, eğitmen-ebeveyn formu tatbik edilmiştir. Çalışmanın neticesinde, toplumsal tarafları güçlü olan talebelerin okulda ki başarıları da yüksek çıktığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modelinde desenlemiştir. Tarama modeli, geçmişte yapılmış olan ya da halen yapılmakta olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (İkizler,2000). Ayrıca tarama araştırması, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalardır (Çingı H, 1994). Bu doğrultuda öğrencilerin sosyal becerileri bağımlı değişken olarak düşünülmüş ve araştırma süresince bu değişken üzerinde etkili olabileceği düşünülen bazı bağımsız değişkenlere (cinsiyet, yaş, spor branşı, lisanslı spor yapma durumu) göre ortaöğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlerine katılım düzeyleri ve sosyal beceri düzeyleri analiz edilmiştir.

3.2. Katılımcılar

Yapılan bu araştırmanın evrenini 2017 / 2018 Eğitim-Öğretim Yılında Ankara'da faaliyet gösteren Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören daha önce spor yapan ve spor yapmayan 500 lise öğrencisi oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç bölümden oluşan daha önce hazırlanmış olan anket formları kullanılmıştır. Anket formlarının ilk bölümünde öğrencilerin cinsiyet, yaş ve lisanslı spor yapma durumu bilgilerinden oluşan demografik bilgi formu yer almaktadır.

Veri toplama aracının ikinci bölümünde öğrencilerin sosyal beceri düzeyini ölçmek amacıyla Matson, Ratatory ve Helsel (1983) tarafından geliştirilen, Bacanlı ve Erdoğan (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanıp güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MESSY) yer almaktadır. Ölçek beşli likert tipinde (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum), 47 maddeden oluşmaktadır. Bacanlı ve Erdoğan (2003) Türkçe uyarlamasında 23 maddeyi (2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 13, 15, 17, 18, 21, 24, 25, 29, 31, 32, 33, 38, 41, 42, 45, 47) “olumsuz sosyal beceriler” boyutu olarak; 24 maddeyi (1, 7, 8, 10, 11, 14, 16, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 28, 30, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 43, 44, 46) “olumlu sosyal beceriler” boyutu olarak doğrulamıştır. Bu çalışmada ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha katsayısı 0,90; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,84 ve 0,87 olarak tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21.0 programları uygulanmıştır. Puanların normalliğinin tespitinde Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir. Normal dağılım göstermeyen puanların karekök, logaritmik veya ters döndürme yöntemleriyle normal dağılımları sağlanarak parametrik testler kullanılabileceği gibi non-parametrik testler de kullanılabilir (Öztürk, 1998). Ölçek ve alt boyut puanlarının cinsiyet ve lisanslı spor yapma faktörlerine göre farklılık karşılaştırmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş gruplarına göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA testinde gruplar arasında anlamlı farklılık görüldüğünde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalar için LSD post hoc testinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Betimsel Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin demografik bilgileri ve ölçeklere ilişkin betimsel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1’de öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımlarına ait frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Gruplar	Spor Yapan (N=250)		Spor Yapmayan (N=250)		Toplam	
		n	%	N	%	n	%
Cinsiyet	Erkek	113	45,2	128	51,2	241	48,2
	Kız	137	54,8	122	48,8	259	51,8
Yaş	14 yaş	29	11,6	45	18,0	74	14,8
	15 yaş	132	52,8	30	12,0	162	32,4
	16 yaş	38	15,2	94	37,6	132	26,4
	17 yaş	28	11,2	51	20,4	79	15,8
	18 yaş	23	9,2	30	12,0	53	10,6
Spor branşı	Basketbol	75	30,0			75	15,0
	Futbol	42	16,8			42	8,4
	Yüzme	31	12,4			31	6,2

Voleybol	60	24,0	60	12,0
Diğer	42	16,8	42	8,4

Çalışmaya katılan 500 öğrencinin %50'si lisanslı olarak spor yapan, %50'si hiç spor yapmayan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %48,2'sini erkek öğrenciler, %51,8'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %45,2'sini erkek, %54,8'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Spor yapmayan öğrencilerin %51,2'sini erkek, %48,8'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %14,8'i 14 yaşında, %32,4'ü 15 yaşında, %26,4'ü 16 yaşında, %15,8'i 17 yaşında, %10,6'sı 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %11,6'sı 14 yaşında, %52,8'i 15 yaşında, %15,2'si 16 yaşında, %11,2'si 17 yaşında, %9,2'si 18 yaşındadır. Spor yapmayan öğrencilerin %18'i 14 yaşında, %12'si 15 yaşında, %37,6'sı 16 yaşında, %20,4'ü 17 yaşında, %12'si 18 yaşındadır. Lisanslı spor yapan öğrencilerin %30'u basketbol, %16,8'i futbol, %12,4'ü yüzme, %24'ü voleybol branşında, %16,8'i diğer branşlarda spor yapmaktadır (Tablo 4.1).

Spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırıldığı ve sosyal beceri düzeylerinin demografik değişkenlerle ilişkisinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgular, tartışma ve sonuçlara yer verilmiştir.

4.2. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 4.2'de Matson çocuklarda sosyal beceri puanlarının spor yapma durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. 2. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Lisanslı Spor	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Olumlu Sosyal Beceriler	Evet	250	4,07	0,50	3,92	0,000
	Hayır	250	3,90	0,47		
Olumsuz Sosyal Beceriler	Evet	250	1,89	0,57	-5,04	0,000
	Hayır	250	2,11	0,37		

Olumlu sosyal beceri ($t=3,92$; $p<0,05$) ve olumsuz sosyal beceri ($t=-5,04$; $p<0,05$) puanlarının spor yapma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal becerileri, spor yapmayan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanları, spor yapan öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.2).

Araştırma bulgularına göre spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin, spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011), Yılmaz (2013), Süt (2014), Yıldız (2015), Eroğlu (2016), Yurttaş (2016), Güllü (2017), Zengin (2017), Ağkurt (2018), Nergiz (2018) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapan bireylerde olumlu sosyal beceri düzeylerinin spor yapmayanlara göre daha yüksek; spor yapmayanların olumsuz sosyal beceri düzeyinin spor yapanlara göre daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Yıldız ve Çetin (2018) sporun psiko-motor ve sosyal gelişim üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında sporun çocukların sosyal becerilerini desteklediği sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının anlamlılık gösterdiği ve sporun ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonuçları elde edilmiştir.

4.3. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına Ait Bulgular

Tablo 4.3'te Mats Matson çocuklarda sosyal beceri puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.3. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Gruplar	Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Spor Yapan	Olumlu Sosyal Beceriler	Erkek	113	3,98	0,52	-2,41	0,017
		Kız	137	4,14	0,48		
	Olumsuz Sosyal Beceriler	Erkek	113	2,00	0,68	2,93	0,004
		Kız	137	1,79	0,45		
Spor	Olumlu Sosyal	Erkek	128	3,89	0,48	-0,17	0,865

Yapmayan	Beceriler	Kız	122	3,90	0,45		
	Olumsuz Sosyal Beceriler	Erkek	128	1,99	0,36	-5,32	0,000
		Kız	122	2,23	0,34		
TÜM ÖRNEKLE M	Olumlu Sosyal Beceriler	Erkek	241	3,94	0,50	-2,07	0,039
		Kız	259	4,03	0,48		
	Olumsuz Sosyal Beceriler	Erkek	241	2,00	0,53	-0,02	0,985
		Kız	259	2,00	0,45		

Spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri ($t=-2,41$; $p<0,05$), olumsuz sosyal beceri ($t=2,93$; $p<0,05$) puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceriler puanı, spor yapan erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Spor yapan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanları, spor yapan kız öğrencilerin puanından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.3).

Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceriler puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-5,32$; $p<0,05$). Spor yapmayan kız öğrencilerin olumsuz sosyal beceriler puanı, spor yapmayan erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.3).

Spor yapmayan öğrencilerin olumlu sosyal beceri puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Öğrencilerin olumlu sosyal beceriler puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t=-2,07$; $p<0,05$). Kız öğrencilerin olumlu sosyal beceriler puanı, erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 4.3).

Öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Araştırma bulgularına göre spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin, erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; spor yapan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; spor yapmayan kız öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeyinin spor yapmayan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeyinden anlamlı

düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011), Yılmaz (2013), Günay (2017), Akurt (2018), Ciriş (2018) spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeyinin, spor yapan erkek öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeyinden daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Yurttaş (2016), Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında olumsuz sosyal beceri düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği sonuçları elde edilmiştir.

Tablo 4.4'te Matson çocuklarda sosyal becerileri değerlendirme puanlarının yaş gruplarına göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Gruplar	Alt Boyutlar	Yaş	n	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Spor Yapan	Olumlu Sosyal Beceriler	14 yaş	29	4,06	0,46	0,34	0,850	
		15 yaş	132	4,10	0,51			
		16 yaş	38	4,06	0,52			
		17 yaş	28	4,03	0,49			
		18 yaş	23	3,98	0,54			
	Olumsuz Sosyal Beceriler	14 yaş	29	1,84	0,44	0,12	0,976	
		15 yaş	132	1,88	0,63			
		16 yaş	38	1,89	0,50			
		17 yaş	28	1,93	0,54			
		18 yaş	23	1,94	0,55			
Spor Yapmayan	Olumlu Sosyal Beceriler	14 yaş	45	3,80	0,17	1,19	0,317	
		15 yaş	30	3,84	0,17			
		16 yaş	94	3,95	0,63			
		17 yaş	51	3,88	0,53			
		18 yaş	30	3,98	0,05			
	Olumsuz Sosyal Beceriler	A-14 yaş	45	2,14	0,17	6,95	0,000	D>A,B,C,E
		B-15 yaş	30	2,11	0,40			
C-16 yaş		94	2,01	0,44				

		D-17 yaş	51	2,31	0,35		
		E-18 yaş	30	2,02	0,07		
		14 yaş	74	3,90	0,34		
	Olumlu Sosyal Beceriler	15 yaş	162	4,05	0,48		
		16 yaş	132	3,98	0,60	1,49	0,204
		17 yaş	79	3,93	0,51		
		18 yaş	53	3,98	0,35		
TÜM ÖRNEKLEM		A-14 yaş	74	2,02	0,33		D>A,B,C,E
	Olumsuz Sosyal Beceriler	B-15 yaş	162	1,92	0,60		
		C-16 yaş	132	1,97	0,46	3,73	0,005
		D-17 yaş	79	2,18	0,46		
		E-18 yaş	53	1,99	0,37		

Spor yapan öğrencilerin olumlu ve olumsuz sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Spor yapmayan öğrencilerin olumlu sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=6,95$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre spor yapmayan 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanı, spor yapmayan 14, 15, 16 ve 18 yaşındaki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Öğrencilerin olumlu sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.4).

Öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($F=3,73$; $p<0,05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri puanı, 14, 15, 16 ve 18 yaşındaki öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Araştırma bulgularına göre spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yaş ile ilişkili olmadığı; spor yapmayan 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri

düzeylerinin, spor yapmayan 14, 15 ve 16 yaşındaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yılmaz (2013), Süt (2014), Yıldız (2015), Ağbuğa (2016), Güllü (2017) çalışmalarında lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin yaş ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Gökçiçek (2015), Yurttaş (2016), Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapmayan öğrencilerin yaşı ile olumsuz sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin yaşı ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki olmadığı; spor yapmayan öğrencilerin yaşı ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Tablo 4.5'te Matson çocuklarda sosyal becerileri değerlendirme puanlarının spor branşına göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4.5. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Puanlarının Spor Branşına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Gruplar	Alt Boyutlar	Branş	n	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
Spor Yapan	Olumlu Sosyal Beceriler	Basketbol	29	4,06	0,46	0,34	0,850	
		Futbol	132	4,10	0,51			
		Yüzme	38	4,06	0,52			
		Voleybol	28	4,03	0,49			
		Diğer	23	3,98	0,54			
	Olumsuz Sosyal Beceriler	Basketbol	29	1,84	0,44	0,12	0,976	
		Futbol	132	1,88	0,63			
		Yüzme	38	1,89	0,50			
		Voleybol	28	1,93	0,54			
		Diğer	23	1,94	0,55			

Spor yapan öğrencilerin olumlu ve olumsuz sosyal beceri puanlarının spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Tablo 4.5).

Araştırma bulgularına göre lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeyinin spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçları elde edilmiştir. Yılmaz (2013), Süt (2014), Fındık (2016), Gezer ve arkadaşları (2017), Günay (2017) spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor branşı ile öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin olumsuz sosyal beceri düzeylerini incelediği çalışmasında olumsuz sosyal beceri düzeyi ile spor branşı arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile spor branşları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçları elde edilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri cinsiyet özelliklerine göre irdelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 1). Bu bulgu öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde Duman (2008) farklı bir örneklem grubu olarak Almanya da yaşayan Türk öğrenciler üzerinde yürüttüğü çalışmasında, öğrencilerin cinsiyet özelliklerinin onların sosyal düzeylerinde etkili bir faktör olmadığını saptamıştır.

Bayraktar (1999) spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin yaş grupları, öğrencilerin cinsiyet özelliklerine göre değişmediği sonucuna ulaşmıştır.

Yıldırım (2012) spor yapan öğrenciler ile spor yapmayan öğrencilerin yaş grupları, öğrencilerin yaş gruplarına göre değişmediği sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular, bu çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarının da gösterdiği gibi, öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile yaş değişkeni arasında farklılığın olmadığı sonucunu göstermektedir.

Arı (1989) çalışmasında cinsiyet özelliklerinin öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı sonucunu bulmuştur.

Ancak Arslanoğlu (2010) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin, öğrencilerin cinsiyet özelliklerine göre değiştiği ve bu değişimin olumlu yönde kız öğrenciler lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Balyan (2009) çalışmasında; öğrencilerin olumlu sosyal becerisi cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Kızların olumlu sosyal beceri düzeyleri erkeklerden daha fazladır. Cinsiyetler arasındaki farklılığa baktığımızda; erkeklerin olumsuz sosyal beceri düzeyi kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Soyer, Can ve Yentür (2010) İlköğretim düzeyinde sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin iletişim becerilerinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir farkın olduğu sonucuna varmışlardır.

Hergüner, Güven ve Yaman (1997) çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre iletişim beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucunu bulmuştur.

Güçlü ve Yentür'ün (2008) çalışmasında Cinsiyet değişkeni bakımından kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular bu çalışma bulguları ile paralellik göstermemektedir. Bu farklılığın yapılan çalışmalardaki öğrencilerin farklı yaş aralıklarında olmasından veya yaşanan yerin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğrencilerin sınıf seviyeleri onların sosyal beceri düzeyleri üzerinde $\chi^2(2)=6,355$; $p=,042$; $p>0,05$ e göre etkilidir (Tablo 2). Bu bulgu öğrencilerin sınıf seviyelerinin onların sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkili bir değişken olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin sınıf seviyeleri arttıkça sosyal beceri düzeyleri de artmaktadır. Literatür incelendiğinde Balyan (2009) çalışmasında öğrencilerin, olumlu sosyal beceri düzeyleri sınıfa ve okul türü ve sınıf durumlarına göre farklılık göstermediği sonucunu tespit etmiştir. Çalışma bu yönüyle yapılan çalışma bulgularını desteklememektedir.

Türkel (2010) çalışmasında aile uyumu, sportif faaliyetlere katılım düzeyi, sosyal uyum ve iletişim beceri düzeylerinde, öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından anlamlı fark bulmuştur.

Bu bulgular, bu çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarının da gösterdiği gibi, öğrencilerin sınıf seviyeleri ile sosyal beceri değişkeni arasında farklılığın olduğu sonucunu göstermektedir.

Tekin Akandere ve Arslan (2006)'ın spor yapan ve yapmayan ilköğretim öğrencileri ile yapılan araştırma sonuçlarında, sosyallik açısından spor yapan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu ortaya konulmuştur.

Fontane (1996), Guavin ve Spence (1996) ve Mc Auley ve ark. (1997) tarafından yapılan çalışmalarda, istikrarlı bir şekilde her gün antrenmana devam eden kişilerin sosyal yetkinlik düzeylerinin arttığı, öz saygılarının artı yönde geliştiği, toplum içerisinde sorumluluk alma ve verilen görevleri yerine getirmede daha başarılı olduklarını saptamışlardır (Guavin, Spence, 1996).

Allison ve ark. (1999), ilköğretim düzeyi 3 ve 4.sınıf öğrencilerin, fiziksel aktivitelere katılımları, spor dersleri, farkında olmadan derslerdeki başarı düzeylerini artmasını, okul dışındaki aktiviteleri ile sosyal yetkinlik arasındaki ilişkiyi araştırmışlar ve fiziksel aktiviteye katılım ile sosyal yetkinlik beklentisi arasında anlamlı bir bağ olduğunu saptamışlardır.

Ryan ve Dzewaltowski (2002), 6. ve 7. Sınıf öğrencilerin fiziksel aktivite kanalıyla bireylerin özgüvenlerini arttırdığı, fiziksel aktivitedeki engellerin yok olduğu, toplum içinden sosyal bir birey olmadan etkin rol oynadığı, etkileşim yoluyla kendilerine arkadaş edinmede girişken olduklarını belirlemişlerdir.

Yıldırım ve Özcan (2011) düzenli bir şekilde spora giden ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri seviyelerinin, spor yapmayanlara göre çok daha yüksek olduğunu (Ryan, Dzewaltowski, 2002), sporun bireyin sosyal beceri seviyesini yükselttiğini (Yıldırım ve Özcan, 2011). Keskin (2014) ise çocuklarda sosyal gelişimin desteklenmesinde beden eğitimi ve spora katılımın çocukların gelişim düzeyi açısından yararlı olacağını belirtmişlerdir. Bu çalışma sonucunda, spor yapan ve yapmayan çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında tespit edilen anlamlı farklılık, literatür tarafından da desteklenmektedir (Yıldırım ve Özcan, 2011).

Araştırma bulgularına göre spor yapanların olumlu sosyal beceri düzeylerinin, spor yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011), Yılmaz (2013), Süt (2014), Yıldız (2015), Eroğlu (2016), Yurttaş (2016), Güllü (2017), Zengin (2017), Ağkurt (2018), Nergiz (2018) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapan bireylerde olumlu sosyal beceri düzeylerinin spor yapmayanlara göre daha yüksek; spor yapmayanların olumsuz sosyal beceri düzeyinin spor yapanlara göre daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmiştir. Yıldız ve Çetin (2018) sporun psiko-motor ve sosyal gelişim üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında sporun çocukların sosyal becerilerini desteklediği sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve sporun ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin, erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; spor yapan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; spor yapmayan kız öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeyinin spor yapmayan erkek öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeyinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yıldırım ve Özcan (2011), Yılmaz (2013), Günay (2017), Akurt (2018), Ciriş (2018) spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapan kız öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeyinin, spor yapan erkek öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeyinden daha yüksek olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Yurttaş (2016), Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında olumsuz sosyal beceri düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği sonuçları elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yaş ile

ilişkili olmadığı; spor yapmayan 17 yaşındaki öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerinin, spor yapmayan 14, 15 ve 16 yaşındaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yılmaz (2013), Süt (2014), Yıldız (2015), Ağbuğa (2016), Güllü (2017) çalışmalarında lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin olumlu sosyal beceri düzeylerinin yaş ile ilişkili olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Gökçiçek (2015), Yurttaş (2016), Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan öğrencilerin olumsuz sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor yapmayan öğrencilerin yaşı ile olumsuz sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçlarını elde etmişlerdir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin yaşı ile sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki olmadığı; spor yapmayan öğrencilerin yaşı ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeyinin spor branşına göre anlamlı farklılık göstermediği sonuçları elde edilmiştir. Yılmaz (2013), Süt (2014), Fındık (2016), Gezer ve arkadaşları (2017), Günay (2017) spor yapan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini inceledikleri çalışmalarında spor branşı ile öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Çelik (2017) spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin olumsuz sosyal beceri düzeylerini incelediği çalışmasında olumsuz sosyal beceri düzeyi ile spor branşı arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçlarını elde etmiştir. Bu çalışma bulguları ile literatür bulgularının paralellik gösterdiği ve spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile spor branşları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonuçları elde edilmiştir.

5.2. Sonuç

Elde edilen bulgular ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin kendilerine biraz uygun seviyesinde olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ölçme aracını oluşturan faktörlere verilen cevaplar ayrı ayrı incelendiğinde ise öğrenciler olumlu sosyal davranışlar için kendilerine oldukça uygun olduklarını ifade ederlerken, olumsuz sosyal davranışlar için kendilerine hiç uygun bir davranış olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri cinsiyet özelliklerine göre irdelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak ölçeğini oluşturan alt boyutlara bakıldığında ise hem olumsuz hem de olumlu sosyal davranışlarda öğrencilerin cinsiyet özellikleri etkili bir faktördür. Olumsuz sosyal davranışlarda anlamlı farkın kaynağı erkek öğrenciler lehine oluşurken, olumlu davranışlarda ise kız öğrencilerin

ortalamaları lehine anlamlı fark oluşmuştur. Bu durum kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu sosyal davranış sergilediklerini gösterirken, erkek öğrencilerin ise kız öğrencilere göre daha fazla olumsuz sosyal davranış içinde olduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak; yapılan bu çalışma ile aynı ortamlarda aynı okula devam eden öğrenciler, 'spor yapan ve spor yapmaya' öğrenciler arasında, sosyal beceri düzeyi açısından spor yapanların tarafında anlamlı sonuca dayalı farklılıklar tespit edilmiş olup sonuç itibarıyla; spor yapmanın ortaöğretim öğrencilerinin sosyal becerileri seviyelerini arttırdığı söylenebilir, özellikle çocukların, spora yönlendirilmesi hayata bakış açısı, sosyal beceri seviyesi daha yüksek bireyler olarak fayda sağlanabilir. Bu sonuçlar spor yapan öğrencilerin daha sosyal olduklarını, toplum içinde daha girişken olduklarını göstermektedir. Bunun nedeni öğrencilerin spor ile birlikte birçok insanla tanışmaları sonucu yardımlaşmaları, paylaşım yapmaları, arkadaşlarıyla iletişimin fazla olması, daha çok insanı yanında görmesi, kazanmayı, kaybetmeyi, sevinci ve üzüntüyü birlikte paylaşmaları ve arkadaşlık duygularının takım sporlarında daha fazla beraber yaşamaları olarak gösterilebilir. Ek olarak spor yapan öğrencilerde de hiç spor yapmayan öğrencilere oranla sosyal beceri oranının yüksek çıkması sporun kendine özgü faydaları olan kendini tanıması, bireysel özgüvenin yüksek olması, kendi zayıf ve güçlü yönlerini iyi bilmesi, mücadeleci yönünün gelişmiş olması, spor yapmaları sonucu psikolojik boşalım nedeniyle rahatlama ve dengeli bir kişiliğe kavuşmaları olarak gösterilebilir.

5.3. Öneriler

Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin ve demografik değişkenlerle ilişkisinin incelendiği çalışmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler uygun görülmüştür:

- Araştırmanın farklı sosyal aktiviteleri de kapsayacak şekilde yapılması,
- Sosyal beceri düzeyini etkilemesi muhtemel diğer faktörlerin (anne ve baba öğrenim düzeyi, anne ve baba mesleği, ailede spor yapan birey, ailenin spor yapmasına izin vermesi, boş zamanlarda etkinlik ve türü) araştırmalara dahil edilmesi,
- Anne ve babanın beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının geliştirilmesi amacıyla okullarda toplum hizmeti kapsamında seminer ve bilgilendirici toplantıların yapılması; bu toplantılarda sporun bedensel ve zihinsel yararları konusunda velilerin bilgilendirilmesi,

- Okullarda farklı sportif faaliyetler yapılmasına olanak sağlayacak şekilde fiziksel, araç/gereç ve donanım imkanlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ağbuğa, B. (2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölüm öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(1), 132-138.
- Ağkurt, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinde spora katılımın sosyalleşmeye etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Akfırat, F. Ö. (2004). *Yaratıcı dramının işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akgül Barış, D. (Kış 2008). Sosyal beceri gelişiminde çocuk ve müzik. *Milli Eğitim Dergisi*, 36 (177), 28-35.
- Akıncı, A. Y. (2007). *Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sosyalleşme süreci ve şahsiyetin oluşmasında katkısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Akkök F. (1996). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Akkök, F. (2006). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi, öğretmen el kitabı*. İstanbul: Özgür Yayınevi.
- Albano, A. M. (1995). Treatment of social anxiety in adolescents. *Cognitive Behavioral Practice*, 2 (2), 271-298.
- Allison, K. R., Dwyer, J. J. M. and Makin, S. (1999), Perceived barriers to physical activity among high school students. *Preventive Medicine*, 28, 608-615.
- Altınbaş, G. (2002). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı kişilik özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Altınoğlu, Dikmeer, D. O. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin sosyal içedönük ergenlerin İçedönüklük düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arı, R. (1984). *Üniversite öğrencilerinin baskın ben durumları ile bazı özlük niteliklerinin, ben durumlarına, uygunluk ve uyum düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslanoğlu, C. (2010). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması (Kars ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atasoy M. S. (2001). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması ve çözüm önerileri (Kırşehir örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Avşar, Z. (2004). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 111–130
- Aydın, A. G. (1985). *Sosyal başarı eğitimi ile sosyal beceri eğitiminin çocuklarda öğrenilmiş çaresizlik davranışının ortadan kaldırılmasına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bacanlı, E. and Erdoğan, F. (2003). Adaptation of the Matson evaluation of social skills with youngsters (MESSY) to Turkish. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 3 (2), 368-379.
- Bacanlı, F. (2004). Günlük yaşam bilgi ve becerileri. Yıldız Kuzgun (Ed.). *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bailey, K. A. ve Ballard, J. D. (2006). Social skills training: Effects on behavior and recidivism with first-time adjudicated youth. *Applied Psychology in Criminal Justice*, 2 (1), 26-42.
- Balyan, M. (2009). *İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları, sosyal beceri ve öz yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Balyan, M. (2009). *İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları, sosyal beceri ve özyeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Başoğlu, B. (1995). *Ankara ili devlet liselerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunları üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Batlaş, Z., Batlaş, A. (1999). *Bedenin dili*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Battalio, R. ve Stephens, J. T. (2005). Social Skills training: Teacher practices and perceptions. *Beyond Behavior*, 14 (2), 15-20.
- Baumann, S. (1994). *Uygulamalı spor psikolojisi*. İkizler H. C., Özcan A. O. (Çev.) İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Bayraktar, C. (1999). *Spor yapan öğrenciler ile spor yapmayan öğrencilerin uyum ve derslerdeki başarı düzeylerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bilbay, A. A., Çetin, F. ve Kaymak D. A. (2003). *Çocuklarda sosyal beceriler*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Bloom, E. L., Karagiannakis, A., Toste, J. R. ve Heath, N. L. (2007). Severity of academic achievement and social skills deficits. *Canadian Journal of Education*, 30 (3), 911-930
- Bucher, C. A. (1987). *Management of physical education and athletic programs*. Times Mirror/Mosby College Publishing, USA.

- Bulkeley, R. ve Cramer, D. (1990). Social skills training with young adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 19 (5), 451-463
- Chung, C. H. ve Watkins, D. (1995). Evaluating a social skills training program for Hong Kong students. *Journal of Social Psychology*, 135 (4), 527- 528.
- Ciriş, V. (2018). *11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin liderlik özelliklerine etkisinin spor yapma durumu açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Clements, L. A. Haynes ve arkadaşları. (1984). A cognitive-behavioral approach to social skills training with syh persons. *Journal of Clinical Psychology*, 40 (3), 710–713.
- Çaha Ö. (2000). *Spora yaslanarak bir nefes alma*. Ankara: Beta Yayınları.
- Çakıl, N. (1998). *Grupla sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin yalnızlık Düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çakmakçı S. (2001). *Okullardaki beden eğitimi dersinin ve faaliyetlerinin öğrencilerin sosyalleşmelerine etkileri (Kütahya örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Çamlıyer H, Çamlıyer H. (2001). *Eğitim bütünlüğü içinde çocuk hareket eğitimi ve oyun*. Manisa: Emek Matbaacılık.
- Çelik, A. (2017). *Devlet okullarında ve özel okullarda öğrenim gören spor yapan ve yapmayan orta öğretim öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çetin M. Ç. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi; Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çıdam, K. (1996). *Televizyon ve spor “spor ve spor magazin programlarında erotizm ve şiddet”*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çıngı H. (1994). *Örnekleme kuramı*. Ankara: H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi.
- Çiftçi, İ. ve Sucuoğlu, B. (2005). *Sosyal beceri öğretimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çilingir, A. (2006). *Fen lisesi ile genel lise öğrencilerinin sosyal beceri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (Bahar 2006). *İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler*. 37, 155-174. (Elektronik Versiyon). http://www.yesevi.edu.tr/yayinlar/view_file.php?file_id=25. Adresinden 03.08.2010 tarihinde alınmıştır.

- Demirel, Ö. (2002). *Plandan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S., Yağcı, E. (2004). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. 5. Baskı. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Deniz, M. E. (2002). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin TA-baskın ben durumları ve bazı özlik niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*.2.Basım. Adan: Nobel Kitabevi;2005.
- Dönmezler, İ. S. (1996). *Eğitim psikoloji*. İzmir: Can Ofset.
- Duman, S. (2008). *Almanya'da yaşayan 13-16 yaşları arasında spor yapan ve spor yapmayan Türk öğrencilerinin uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ergen, E. (1995). *Spor ahlakı ve doping, Türk Alman kültür diyalogunda spor ahlakı ve felsefesine yeni yaklaşımlar sempozyumu bildirileri*. İstanbul: Meya Matbaacılık ve Yayıncılık.
- Erkal, M., Güven, O. ve Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Der Yayınları;
- Eroğlu, H. T. (2016). *Seçmeli spor ve fiziki etkinlikler dersini alan ve almayan 11-14 yaş arası öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması (Malatya-Yeşilyurt örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Fındık, M. (2016). *Takım sporu yapanlarla bireysel spor yapanların sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Fişek, K. (1998). *Türkiye 'de ve Dünya 'da spor yönetimi*. Ankara: Bağırhan Yayımevi.
- Fontane, P. E. (1996), Exercise, fitness and feeling well. *American Behavioral Scientist*, 39, (288- 305).
- Gezer, D. E. (2010). *Farklı spor branşlarındaki sporcuların sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gezer, E. D., Aslan, C. S., Dalkıran, O. ve Kılıçgil, E. (2017). Farklı spor branşlarındaki elit sporcuların sosyal beceri düzeylerinin seçilmiş değişkenler açısından karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (22), 251-258.
- Gode, O. ve Alkan, V. (1998). Denizli orta öğrenim kurumlarındaki sporcu öğrencilerin derslerindeki ve spor yaşantılarındaki başarılarının karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 14- 21.

- Gökççek, S. (2015). *Ortaöğretim kurumlarında spor yapan ve yapmayan öğrencilerin saldırganlık tutumlarının araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Guavin, L., Spence, J. C. (1996). Physical activity and psychological well-being knowledge base. *Current Issues and Caveats, Nutritions Reviews*, 49, 53-63.
- Güçlü, M., Yentür, J. (2008). Milli takım düzeyindeki elit bayan sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile bedenlerini algılama düzeylerinin karşılaştırılması. *spormetre. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 183-192.
- Güdük, H. A. (2008). *Farklı eğitim programlarına devam eden lise 2. sınıf öğrencilerinin algıladıkları anne- baba davranışları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülay, O. (2008). *Ortaöğretim 9. sınıf beden eğitimi dersinde işbirlikçi oyunların öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine ve beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Güllü, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 3 (3), 86-92.
- Gülten, H., Özbay, G. ve Yaman, M. (1997). Sporun üniversite öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerine etkisi. *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 95 - 101
- Günay, M. (2017). *Lisanslı kulüp sporcusu ortaöğretim öğrencilerinin bazı spor branşlarına göre sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hamarta, E. (2000). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal beceri düzeylerinin öğrencilerin özlük nitelikleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri, Konya.
- Hope, D. A. ve Mendel, J. A. (1994). Global social skills ratings measures of social behavior or physical attractiveness. *Behavior Research Therapy*, 32 (4), 463-469.
- İkizler, C. (2000). *Sporda sosyal bilimler*. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.
- Jupp, J. J. ve Griffiths, M. D. (1990). Self concept changes in shy, socially isolated adolescents following social skills training emphasizing role plays. *Australian Psychologist*, 25 (2), 10-17.
- Kalafat, T. (2006). *Üniversite öğrencilerinin beden memnuniyet düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Kara Süleymanoğlu, A. (1995). *Yeni boyutlarıyla spor*. Ankara: Engin Yayınları.

- Kaya, S. (2011). *İlköğretim okul yöneticilerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okul spor programlarındaki fair-play anlayışları: Bolu ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Keskin, Ö. (2014). Çocuklarda beden eğitimi ve spora katılımın sosyal gelişim üzerine etkileri. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 1-6.
- Keten, M. (1976). *Beden eğitimi ve sporda sosyal güvenlik*. Ankara: DPT Yayını.
- Korkut F. (2004). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- La Greca, A. M. ve Santogrossi, D. A. (1980). Social skill training with elementary school students: A behavioral group approach. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 48 (2), 220-227.
- Macdonald, E., Chowdhury, U., Dabney, J., Wolpert, M. ve Stein, S. M. (2003). A social skills group for children. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 8 (1), 43- 52.
- Mc Auley, E., Milhalko, S. L. ve Bane, S. M. (1997) Exercise and self-esteem in middle age adults: multidimensional relationship and physical fitness and self-efficacy influences. *J. of Behavioral Medicine*, 20, 67-83.
- MEB. (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2010-2011). *Öğretim Yılı Yarışma Talimatı*.
- Nergiz, S. (2018). *Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin olumlu sosyal ve saldırgan davranışları ile okula yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Newbery, E. H. ve Lindsay, J. F. (2003). The impact of social skills training and challenge course training on locus of control of youth from residential care. *The Journal of Experiential Education*, 23 (1), 39-42.
- Orkunoğlu, O. (1985). *Voleybol antrenörünün el kitabı*. Ankara: B.T.G.M. Voleybol Federasyonu Yayını.
- Özbaydar, S. (1983). *İnsan davranışlarının bilimsel sınırları ve spor psikolojisi*. Bilimsel Sorunlar Dizisi. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Özçep, C. (2007). *İlköğretimde görev yapan beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özlek, S. (2003). *Lise öğrencilerinin sosyal becerilerini yor dayan bazı değişkenler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Ankara: Bağırhan Yayinevi.

- Özyiğit, C. (1991). *Beden eğitimi ve spor öğretmeninin bugünkü eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi*. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, İzmir.
- Palut, B. (2003). *Sosyal gelişim ve arkadaşlık ilişkileri. Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Resmî Gazete (11 Nisan 2012). Sayı 28261.
- Resmî Gazete (14 Eylül 2011). Sayı 28054.
- Riggio, R. E., Tucker, J. ve Coffaro, D. (1989). Social skills and empathy. *Personality and Individual Differences*, 10 (1), 93–99.
- Ryan, J. G., Dzewaltowski, D. A. (2002). Comparing the relationship between different types of selfefficacy and physical activity in youth. *Health Education And Behavior*, No.29, (491).
- Segrin, C. ve Taylor, M. (2007). Positive interpersonal relationships mediate the association between social skills and psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 43 (4), 637-646.
- Sevinç, M. (2005), *Kendine güven ve başarı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Soyer, F., Can, Y., ve Türkel, Ç. (2010). İlköğretim çağı öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyleri ile iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 73-86.
- Spor Genel Müdürlüğü. (5 Kasım 2013). *Okul spor faaliyetleri yönetmeliği*.
- Spor Şûrası. (1990). *Sporda eğitim ve öğretim komisyonu raporu*, Ankara.
- Süt, M.A. (2014). *Ortaöğretim öğrencilerinin spor yapma düzeylerine göre sosyal beceri özelliklerinin karşılaştırılması (Gaziantep ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Şahin, M. (1997). *Spor ahlakı ve sorunları*. İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- Tamer, K., Pulur, A.. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık.
- Tekin Akandere, M. ve Arslan F. (2006), *Spor yapan ve yapmayan ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre atılganlık düzeylerinin incelenmesi*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla.
- Torun, M. (2008). *Sosyal beceri eğitiminin erbaş ve erlerin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkel, Ç. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyleri ile sosyal uyum iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Uysal, M. (1996). *Anaokuluna giden 5-6 yas grubu çocuklarda yaratıcı drama çalışmalarının sosyal gelişim alanına etkisinin 6ncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Van Dam-Baggen, R. ve Kraaimat, F. (1985). A group social skills training program with psychiatric patients. outcome, drop-out rate and prediction. *Behavioral Research and Theraphy*, 24 (2), 161–169.
- Webster-Stratton, C., Reid, M. J. ve Hammond, M. (2004). Treating children with earlyonset conduct problems. Intervention Outcomes for Parent, Child, and Teacher Training. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33 (1), 105-124.
- Yamaner, F. (2001). *Beden eğitimi ve sporda temel ilkeler*. Bursa: Ekin Kitapevi.
- Yetim, A. A. (2005). *Sosyoloji ve spor*. İstanbul: Morpa.
- Yıldıran, İ., Yetim, A. ve Şenel, Ö. (1996). Farklı cinsiyetteki lise öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri. *Bed. Eğt. Spor Bil. Der. I* (1), 52-57.
- Yıldırım, M. (2006). *Sosyal beceri eğitiminin lise 2. sınıf öğrencilerinin utangaçlık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, S. (2011). *Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yıldırım, S. ve Özcan, G. (2018). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (23), 111-135.
- Yıldırım, S. ve Özcan, G. (2011), Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (23), 111-135.
- Yıldız, E. ve Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *HÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 54-66.
- Yıldız, Y. (2015). *Spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyalleşme ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Yılmaz, S. (2013). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yurttaş, H. (2016). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Yüksel, G. (1997). *Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yüksel, G. (2004). *Sosyal beceri envanteri*. Ankara: Asıl Yayınevi.

Zengin, S. (2017). *11-18 yaş arası uyumsuz erkek çocuklarda fiziksel aktivitelerin kişisel özellikleri üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

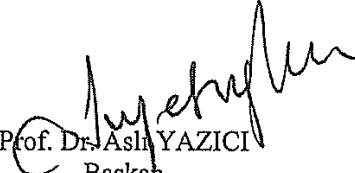
EKLER

EK 1. Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu
ONAY BELGESİ

Protokol No:	2018-045
Araştırmanın Başlığı:	"Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapan ve Yapmayanların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması"
Proje Yürütücüsü:	Mehmet AKBAŞ
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	11.04.2018
Karar Tarihi:	19.04.2018

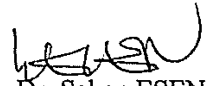
Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Aslı YAZICI
Başkan

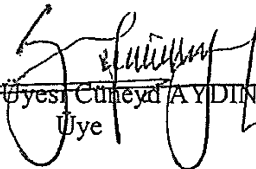
[İZİNLİ]

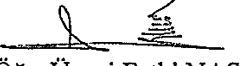
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK
Başkan Vekili

Doç. Dr. Fatma BAĞDATLI ÇAM
Üye

Doç. Dr. Şaban ESEN
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bilge SULAĞ AKYÜZ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Cüneyd AYDIN
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fethi NAS
Üye

EK 2. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
ÇANKAYA KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 78520003-605.01-E.10838462
Konu : Araştırma İzni

04.06.2018

İLGİLİ OKUL MÜDÜRLÜKLERİNE

- İlgi :a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 31.05.2018 tarihli ve 14588481-605.99-E.10672214 sayılı yazısı.

Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet AKBAŞ'ın "Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Spor Yapan ve Yapmayanların Sosyal Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu tez çalışması uygulama talebi İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Komisyonunca incelenmiş olup; ilçemize bağlı Anadolu ve Fen Liselerinde öğrenim gören öğrencilere uygulamanın yapılması ile ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünün ilgi (b) yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Uygulama formunun (5 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen mühürlü uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Şerafettin DELİALİOĞLU
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek :1-Uygulama Formu (5 Sayfa)
2-İlgi (b) yazı (1 Sayfa)

Namık Kemal Mah. Kumrular Cad. No:7/C Kızılay/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: cankaya06_strateji@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Yağmur ÖZTÜRK Memur
Tel: (0 312) 4186875/144
Faks: (0 312) 4192784-85

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c033-e04e-3bda-b98f-dc2d kodu ile teyit edilebilir.

EK 3. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcılar öncelikle bu çalışmaya destek olduğunuz için teşekkür ederiz. Hazırladığımız bu anket genel bir değerlendirme içerir, bu yüzden isminizi yazmanıza gerek yoktur. Vereceğiniz cevapların içtenliği ve samimiyeti önemlidir. Bu anket spor yapan ve yapmayan lise öğrencileri tarafından doldurulacaktır. Bu alanda doldurduğunuz bilgileriniz saklı tutulacaktır.

Şimdiden teşekkür ederiz.

1. Cinsiyetiniz

Erkek Kadın

2. Yaşınız

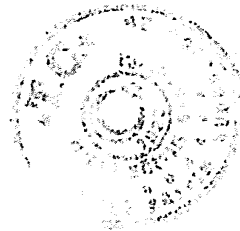
14 15 16 17 18

3. Lisanslı spor yapıyor musunuz?

Evet Hayır

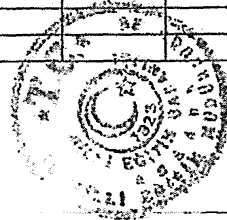
4. Hangi Spor dalıyla uğraşıyorsunuz?

Basketbol Futbol Yüzme Voleybol Diğer.....

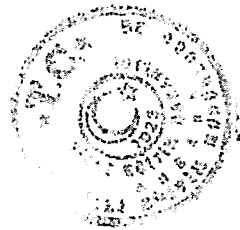

EK 4. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği

EK : Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği					
Her cümleyi dikkatle okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu karşısındaki kutucuğun içine (x) işaretiyle lütfen belirtiniz.	Bana hiç uygun değil	Bana pek uygun değil	Bana biraz uygun	Bana oldukça uygun	Bana tamamen uygun
1. İnsanları güldürürüm.					
3 Kolayca sinirlenirim.					
4. Sık sık yakınıyorum ya da şikayet ederim.					
5. Başka biri konuşurken konuşurum (konuşmasını keserim).					
6. Bana ait olmayan eşyaları izinsiz alırım ya da kullanırım.					
7. İnsanlarla konuşurken onların yüzüne bakarım.					
8. Birçok arkadaşım var.					
10. İncinmiş bir arkadaşıma yardım ederim.					
11. Üzgün bir arkadaşımı neşelendiririm.					
12. Diğer çocuklara tehdit eder gibi bakarım.					
13. Bir başkası iyi bir şey yaptığında öfkelenirim veya kıskanırım.					
14. Bir başkası iyi bir şey yaptığında mutlu olurum.					
15. Verdiğim sözleri tutmam (Sözümde durmam).					
16. İnsanlara hoş göründüklerini söylerim.					
17. İstedğim bir şeyi almak için yalan söylerim.					
18. İnsanları kızdırmak için onlara sataşırım.					
19. İnsanlara yaklaşip bir sohbet başlatabilirim.					
20. Biri benim için bir şey yaptığında mutlu olurum ve teşekkür ederim.					
21. İnsanlarla konuşmaktan korkarım.					
22. İyi sır saklarım.					
23. Nasıl arkadaş edinileceğini bilirim.					
26. Arkadaşlarımı savunurum.					
27. İnsanlar konuşurken onlara bakarım.					
28. Sahip olduklarımı başkalarıyla paylaşıyorum.					
29. Diğer insanlardan daha iyiymişim gibi davranırım.					
30. Duygularımı belli ederim.					
31. İnsanlar benimle uğraşmadığında bile, uğraştıklarını zannederim.					
32. İnsanların rahatsız edecek sesler çıkartırım (Geğirmek, burnumu çekmek gibi)					
33. Çok yüksek sesle konuşurum.					
34. İnsanlara isimleriyle hitap ederim.					
35. İnsanlara yardım teklif ederim.					
36. Başkalarıyla konuşurken sorular sorarım.					

37.Arkadaşlarımı sık sık götürüm.					
38.Yalnız başıma oynarım.					
39.Birini incittiğimde üzülürüm.					
40.Oyunlarda diğer çocuklara katılırım.					
41.Sık sık kavga ederim.					
42.Başkalarını kıskanırım.					
43.Benimle iyi geçinen insanlara, iyi davranırım.					
44.Başkalarına hal hatır sorarım.					
45.Başkalarının yanında haddinden fazla kalırım (Bu onları sıkar).					
46.Diğer insanların şakalarına ve anlattıkları komik öykülere gülerim.					

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mehmet AKBAŞ
Doğum Yeri ve Tarihi : ŞARKİKARAAĞAÇ 25/09/1981

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Antrenörlük Eğitimi Bölümü Mezun
Yüksek Lisans Öğrenimi : Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Devam Ediyor.
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Faaliyet/ Yayınlar :

İş Deneyimi

Projeler ve Kurs Belgeleri :

- Certified UKSCA Level 1 Novice Strength and Conditioning Coach
- TFF C Antrenörlük Belgesi

Çalıştığı Kurumlar

2007-2009 Gazi Üniversitesi Bayan Futbol Takımı Antrenör
2008-2009 Ankara Bahçelievler Deneme Lisesi Bayan Futbol Takımı Antrenör
2009-2010 Gençlerbirliği Spor Kulübü Futbol Okulu Antrenör
2011-2019 Keçiören Belediyesi Spor Tesisleri Antrenör

İletişim

E-posta Adresi : 06memo32@gmail.com

Tarih : 10/06/2019